

11.

145

I. N. I. A.
DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

ABSOLVTIONE,

Om
NIGENNOI

Quam
Diuino sub auspicio
Suffragante Vener. Fac. Theol. in Regia ad Auram Acad.
Suffultus PRAESIDIO

Summe Reuerendi atque Celeberrimi

D^N. D^{OCT}. ANDREAE
BERGII,

S. Theol. Prof. Prim. Archipræp. Ab. & Eccl. Suecan.
ac adjacent. Num. Past.

Speciminis Academici loco,
publice ventilandam sistis

ERICVS LEMQVIST,

Satacundensis.

Ad diem v. D. III. mense Iulio, An. 1741.

Loco Horisque consuetis.

ABOAE, exc. Ioh. Kiæmpe, Reg. Ac. Typ.

28. 4. mag. Waarfma

I. M. A. N.

DECRETATIO THEOLOGICA

DE

ABSOLUTIONE.

DE

1813

DE

DISCIPLINA

DE

DE

DE

DE

DE

DE

DE

DE

DE

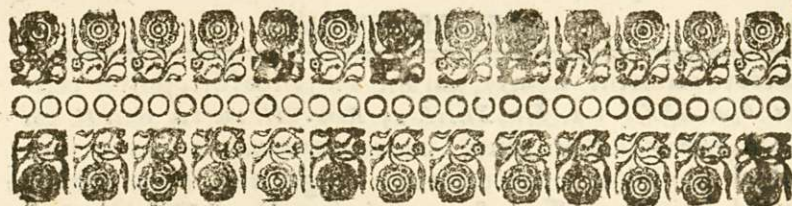
ERICVS LEMOVST.

DE

Ad

DE

ABOAE, exc. Joh. Kierke, Reg. Ac. Typ.

I. N. J. A.

SECTIO I.
ONOMATOLOGICA.

§. I.

Criticis ac prolixas circa rubrum dissertatio-
nis hujus ambages & minutias mittimus,
quoniam quid sibi velit, singulis constare
arbitramur.

2. Suadet tamen ordinis ratio, ut in notionem e-
jus breviter inquiramus, varias in foro Theologico
accepciones indicemus, & ex illis, quæ nobis jamin-
censum veniat, enodemus.

3. *ABSOLUTIO* itaque in tota sua latitudine sumta,
nobis nihil aliud notat, quam quamlibet a pecca-
tis eorumque imputatione, factam liberationem.

4. Dispelci commode potest, (1.) in Absolutam
seu autocraticam. (*) (2.) Fraternali (**)& (3.)
Ministerialem, cujus consideratio præcipue hujus est
loci.

(*) Absolutio Absoluta seu Autocratica a solo Deo
fit, vel (1) *IN JUSTIFICATIONE*, quum homini serio
pœnitenti, gratis, propter Christum fide adprehensum
pecca,

peccata remittit, cum qvæ, qui antea injustus fuit, justum cesset. *Psal. XXXII. 1. 2. Esa. XLIII. 25. Rom. III. 23. 24. Gal. II. 16.* (2.) *PER VERBUM* suum, idqve *Evangelii*, in qvo, non solum remissionem peccatorum & gratiam suam omnibus hominibus offert & promittit, *Marc. XVI. 15. Luc. XXIV. 47.* verum etiam ipsam fidem, quam cœlestia hæc dona semper & indivulso nexu comitantur. *Rom. III. 12.* in nobis operatur & producit, *Rom. X. 17.* productamqve cum effectibus suis modo dictis, efficaciter confirmat & obsignat. Probe hic notandum & tenendum est discrimen, quod intercedit inter illam Dei absolutionem, quæ fit in justificatione, & inter illam, quæ verbo t. *Id justificatione* enim, tribuitur nobis & confertur reipsa per fidem, remissio peccatorum, nosqve, qui antea injusti eramus, justi propter Christum, in judicio divino, censetur. *Evangelium* autem, præterquam quod offerat & promittat remissionem peccatorum, hanc per fidem collatam & impetratam in corde credentis, efficaciter declarat, confirmat & obsignat. (3.) *IN MORTE*, quando hominem, ad finem usqve vitæ in fide perseverantem, soluto corporis & animæ vinculo, plene & plane, a peccati, non solum culpa, verum etiam a tota ejus lue, labe & radice liberat, & ad gaudia cœlestia transfert, *2. Tim. IV. 18. Apoc. XXI. 27.*

(*) *ABSOLUTIO FRATERNALIS* a proximo nostro fit; Estqve (1.) vel *RECONCILIATIONIS*, qua partes offensæ, delictis utrinqve remissis, in gratiam redeunt, mutuatam injuriarum oblivionem, charitatisqve non fucatae reciprocam exercitium pollicentur & spondent: *Matth. V. 25. VI. 12. 14. 15.* (2.) vel *CONSOLATIONIS*, qua pius & fidelis Christianus, vi sacerdotii spiritualis, alterum tentatum & adflatum, verbo Evangelii erigit, ut sentiat, peccata sibi esse remissa, Deumqve sibi reconciliatum.

Coll. III. 16. 1. Theff. II. 11. 12. Cfr. MART. LUTHERUS Tom. II. Altenb. p. 505. JO. BRENTIUS in Comment. ad loc. Jo. XX. 23. JO. CASP. HAERLINGIUS in Colleg. Theol. in Koenig. Loc. de Ministr. Eccles. § 972 p. 733.

5. Absolutio Ministerialis proprie sic dicta, est annunciatio vel applicatio efficax remissionis peccatorum, ab ordinario ecclesiæ Ministro, vere pœnitentibus ex mandato & in nomine Christi, facta.

6. Dispesci communiter solet in publicam & privatam.

7. Absolutio Ministerialis publica est, quando in publico ecclesiæ cœru, in genere omnibus vere resipiscenribus, verbo Euangelii annunciatur omnium peccatorum remissio, quo ita de gratia DEI, propter Christum certi esse possint. *Act. II. 38. 1. Jo. II. 12.*

8. Absolutio privata est, quando quibusdam tantum, vel singulis in specie, prævia confessione peccatorum, vel generali omnium, vel speciali, quorundam graviorum, Euangelium a verbi Div. ministro, de gratuita horum remissione, annunciatur & applicatur. *2. SAM. XII. 13.*

9. Hæc absolutio privata, in quatuor præcipue casibus in ecclesiis nostris occurrere & ulu venire solet.

10. Videlicet (1.) Dum homo a sopore peccati excitatus, vel in æstu tentationis constitutus, peccata, quibus præ ceteris vexatur, sub sigillo confessionis (*) confessionario aperit, & ab eo petit, ut eis absolvatur.

(*) Per Sigillum Confessionis, nihil aliud intelligitur, quam obligationem v. D. Ministri ad reticenda ea,

quæ ei in Confessione sub hâc silentii recepta fuerunt.
 Vid. JO. ANDR. QVNSTEDT. in *System. Theol. Part. III. p.*
 609.

11. (II.) Dum illi, qui scandalo ecclesiam offenderunt, prævia confessione & pœnitentia publica, (*Rechtspflicht*) in communionem ejus recipiuntur, & ad usum omnium mediorum salutis admittuntur,

12 (III.) Dum agroti moribundi a V. D. M:o, editis pœnitentiæ signis peccatisque agnitis, absolvuntur, & quasi viatico Eucharistiæ instruuntur.

13. (IV.) Dum ante S. Cœnam, convivæ, vel omnes in genere, vel singuli in specie, prævia confessione peccatorum, sive generali omnium, sive speciali quorundam, a V. D. M:o. consuetis ritibus, de remissione peccatorum suorum, sub conditione veræ pœnitentiæ & fidei, confirmantur.

Hoc præcipue illud est, quod in sensu famoso & solenni, apud nos, sub nomine absolutionis privatæ, venit & occurrit; observato tamen hoc discrimine, quod nonnunquam integer actus concretus, cum omnibus suis circumstantiis, inclusa etiam confessione privata, interdum autem sententia illa Sacerdotis sola, qua remissionem peccatorum confitentibus annunciat, eo indigitetur.

Non abs re facturos nos existimamus, si paucis indicaverimus privatæ absolutionis formulam in ecclesia Evangelica, non servari eandem aut similem, sed diversitatem quandam subisse: E. gr. Multi V. D. Ministri, hoc modo absolutionis forma utuntur, ut quisque dicat ad confitentes: *Ego ex mandato Dni nostri Jesu Christi, remitto tibi tua peccata in nomine Patris, Filii & Sp. S. quam*
 formu-

formulam LUTHERUS dedit in *Catech. min. de confess. p. m.* 380. *cf. infra* §. 69. 70. 71. 72. & 73. Atque hæc formula, in ecclesia Evangelica Germanica obtinet, ubi non nisi unus, duo, vel paucissimi, simul ad confessionem admittuntur, & a confessionario, recitata peccatorum confessione, absolvuntur. Apud nos autem, hinc in Svecia, variat; alii namque V: D: Ministri huic formulæ strictè insistant, alii vero paulo aliter absolutionis formulam inficiunt, uteam vel ab votum, vel ad generalem Evangelii applicationem, vel ad alios modos, forment,

SECTIO II.

HISTORICA.

14. **I**N evidentiorē ac uberiorē argumenti nostri explicationem, juvat quoque annales ecclesiasticos in subsidium & consilium vocare.

15. Initium faciemus, ab ipso auctore & institutore absolutionis, dulcissimo Salvatore nostro *JESU CHRISTO*, qui vi meriti sui, in genere toti ecclesiæ, in specie autem Apostolis, horumque in officio successoribus, commisit claves regni cælorum *Matth. XVI. 19.* seu quod idem est, potestatem remittendi & retinendi peccata, *Jo. XX. 23.* quam hi deinde, in nomine ejus exercuerunt & usurparunt, dum voce publica & privata, indefesso labore & studio, prædicarunt regnum Dei, ostensa ad illud perveniendi pœnitentiæ via, *Act. III 18.* *1. Cor. I. 23. 24.* *2. Cor. V. 20.* eos, qui prævaricationis suæ conscientia moti, solatium Evangelii

anhelabant, applicatione gratiæ, per Christi meritum partem, refocillarunt, & ad vivam vitæ æternæ spem erexerunt, *Act. II. 37. 41. IX. 12*; obnitentibus vero ac inorosis peccatoribus tamquam peccati & satanæ mancipiis, iram Dei æternumque exitium denunciarunt *Act. VIII. 20. XIII. 46*. Et illud erat a peccatis solvere, seu peccata remittere; hoc autem peccantes ligare. Factumque est, partim publice, seu in genere, partim, oblata occasione, privatim ac singulatim *Act. II. 38. VIII. 37. X. 44*. Illis autem, qui semel absoluti, canum instar, reversi sunt ad proprium vomitum, & ut sues lotæ ad volutabrum cœni, quemadmodum loquitur Petrus 2. Ep. c. I. 22. gravissimam impietatis vindictam interminati sunt, eosque, ad evitandum scandalum periculum, ab ecclesiæ consortio excluderunt, ad illud non nisi animo in melius mutato recipiendos. Ceu exemplo incestuosi Corinthiaci patet. 1. Cor. V. 34. Et hic solvendi & ligandi modus fuit primus & simplicissimus.

Occurrunt quidem, quod verbo hic tantum moneo, etiam in V. T. absolutionis Ministerialis vestigia luculentissima. v. gr. Lev. IV. 2. V. 2. Sam. XII. 13 Sed quia de illis infra, commodior dabitur nobis disquirendi locus, ideo fusiore eorundem enodatione nunc supersedemus. Id tamen hic, velut in transcurso, observamus, tantum nos nobis non permittere, ut cum JO. DEUTSCHMANNO in Libro A. 1698. edito: Die Christ. Lutherische prediger, Beichte und Beichtstuhl, von dem großen Jehovah Elohim in Paradies gestiftet u. originem & natales absolutionis privatae in

in ecclesiis nostris usitata (§. 13.) inde jam a paradiso derivemus.

16. Sec. II. Aliquanto post tempora Apostolorum cœpit ecclesia Christi, sine dubio ex dispositione horum, severiore disciplina in flagitiosos, & enormes peccatores, v. gr. apostatas, & similes, animadvertere, iis usum l. Cœnae abnuere, & pœnitentiam publicam injungere. (*) Qui adeo si rursus communionem ecclesiae potiri, sacraque frui synaxi velent, prius confessionem peccatorum suorum publicam, quam Exomologesin vocabant (**), coram cœta ecclesia edere tenebantur. Et sic demum a vinculis peccatorum suorum absoluebantur. (***)

(*) Quod ad pœnitentiam hanc publicam in ecclesia primitiva, quoties vel lapsi, vel excommunicati, recipiendi erant, attinet, variis ea constitit ritibus. Nam omnium primo peccator ejuscemodi enormis, (aliis enim non injungebatur) adactus fuit Exomologesin seu confessionem peccati sui publicam edere, de qua mox plura. Qua præstita, interposito judicio ecclesiae, imponebatur ei satisfactio publica, ob datum scandalum, quo innotesceret serietà ejus & vera pœnitentia, vi cuius deinde per certum temporis spatium, quod pro gravitate delicti, brevius erat vel longius, comparere debuit in cœtibus publicis ecclesiae, cilicio indutus & cinere conspersus. Tondere etiam capillos, vel incedere velato capite, abstinere a lotionibus, conviviiis, aliisque innocuis oblectationibus, cohibere se in usu conjugii, elemosynas erogare in pauperes, jejunare saepissime, crebro orare, operam suam ecclesiae adijcere in sepeliendis mortuis &c. teneba-

tur. Præterea necesse habuit observare omnes dies festos & publicas solennitates ecclesiæ, tumque determinatos quosdam & certos gradus satisfactionis canonicæ seu pœnitentiæ publicæ, successive & pedetentim subire. Quos videre licet apud GREG. NEOCÆSARIENSEM in *Epist. Canonica de pœnitentia lapsorum*. Cfr. CENTURIATORES MAGDEBURGENSES Cent: III cap. VI p. 127. f. qui hac de re fusius agunt. Rationes autem, hujusmodi rigoris observati, redduntur. (1) Ecclesiæ, scandalo lætæ, satisfactio. (2) Delictorum pœna, Magistratu Christiano deficiente. (3) Exemplum aliorum, ut majori studio peccata evitarent. (4) Pœnitentiæ exploratio. Quo circa probe monuerunt veteres, hæc & alia his affinia rituum genera, non mereri remissionem peccatorum, sed esse tantum externa signa & testimonia, actæ pœnitentiæ. Siquori tamen tempore, etiam opinio meriti iis accessit. (***) Exomologesis hæc, frequenter antiquis notat, totam pœnitentiam publicam, in omni suo complexu; interim tamen, sæpe quoque stricte, confessionem solam criminum designat. Et hoc sensu illa nunc nobis venit. Cujus tunc fuit ratio: ut manifesti sceleris reus, coram ecclesiâ, quasi in publico judicio, seipsum accusaret, crimen suum lachrymabundus confiteretur, veniam peteret & promitteret emendationem. Postea publica ei satisfactio, modo descripta, injungebatur. (***) Hæc absolutio, his peragebatur ritibus: Manducebatur scilicet peccator, eodem quo pœnitentiam suam publicam peregerat, habitu, hoc est cilicio indutus & cinere conspersus, ad altare, ibique sub solennibus precibus, lacrymis, & impositione manuum absolutus declarabatur, sacræ Eucharistiæ particeps, una cum aliis reddebatur, & sic demum in plenum ecclesie

ecclesiæ confortium recipiebatur. Fieri autem solennis hujusmodi absolutio consuevit. statò anni tempore, videlicet, Die viridium, quo proditus est, & s. Cœnam instituit Salvator noster. Cfr. *STAT. CÆCIL. CYPRIANUS*, in *libr. de Lapsis*, & præcipue *IOSEPH BINGHAMUS*, in *origin. Ecclæs. vol. VIII. Lib. XIX per totum p. 136 f.*

17: Sec. III. Disciplina Ecclesiastica, nunc majori cum rigore & severitate, observatur & exigitur. (* Præterea cœperunt jam hoc tempore, Christiani non pauci, conscientia suæ angores quoslibet & peccata graviora, privatim Sacerdotibus exponere, & solatium ex annunciata peccatorum remissione, ab iis petere. Quod communiter antequam Cœnæ Dominicæ fieri suevit (**). Reclinante autem seculo hoc, rigor pœnitentiæ publicæ, aliquantum defervescece cœpit, & Exomologesis mitigari; instituto sc. in ecclesiâ Græcâ A. C. 260. qui censendi immunitatem habuit, peculiari confessionario, ἐξουσίᾳ, seu secreti tenace. cuiq; in enormia scelera prolapsi Christiani, crimen suum clam confiteri poterant, ad præstandam tamen pœnitentiam publicam, seu satisfactionem Canonicam (§. 16) nihilominus obstricti. (***)

(*) Videatur *CYPRIANUS* in *Libr. de lapsis* & *Q. SEPT. FLORENS TERTULLIANUS*, in *Libr. de pœnitentia*. Certum erat, in plebisq; cœtibus, graviorum criminum reis, veniam dandam esse, si per novissimas, quatuor pœnitentiû stationes transissent. vid. *JO. LAUR. MOSHEMUS*, in *institut. Hist. Christ. Antiq. Sec. III. p. II § XV. p. m. 136* De rigore Exomologeseos seu pœnitentiæ publicæ hujus ævi, judicat *JOATH. LANGIUS* in *Antibarb. Tom. II. Sect. V. cap. 2 § 9. p. 311.* quod per se, sæpe fuerit iusto severior ac diu-

turnior, tyrannicaque non raro, magis quam medica & pastoralis.

(**) Non diffidente GOD. ARNOLDO in *Kirchen und Reherbistorie*, Part. I, Lib. 3. cap. 5. § 16. p. 110. Ut proinde, jure meritoque, hinc jam deducamus & repetamus origines absolutionis nostræ privatæ (§ 13.)

(***) Vid. HERMIAS SOZOMENUS, in *Historia Tripart. Lib. XIX cap. 35.* & MART. CHEMNITIUS, in *Exam. Concil. Triad. Part. II. p. 386. seqq.*

18. Sec IV. in illorum gratiam, qvī privatim sacerdotibus delicta tua, sponte confiteri volebant, (§. 17. **) Constantinopoli certus ordinatus fuit pœnitentiarius, quem tamen paulo post, Patriarcha Constantinopol. NECTARIUS ob excessum quendam illius (*) ab officio removit; factum hoc adprobante, invito successore ejus JO. CHRYSOSTOMO, Hom. II. in Psal. 50. Tom. v. opp. Et ita liber cuique concedebatur ad s. Cœnam accessus, absque prævia probatione & scrutinio. Qvōd juste omnino reprehendit THEOPH. GROSGBAUER, in *Wächterstimme C. X. p. 168.*

(*) Excessum hunc commemorat SOZOMENUS, in eo constitisse, quod stuprata fuerit a Diacono in templo, matrona quædam nobilis, in *Histor. Eccl. Lib. VII. cap. 16 p. 754.*

19. Sec V. Hoc ævo, auctore LEONE M. Episcopo Romano A. C. 450 (*) in ecclesia Latina seu Occidentali, Exomologesis publica (§. 16. Schol. **) in privatam commutata est, qvōd fatum, illajam Sec. III. in ecclesia Græca subiit. (§. 17. ***) Et hinc

hinc etiam Sec. III. exorta, generalis illa & privata quorumlibet peccatorum confessio (§ 17. **), nunc magis magisque adolevit, & ubique tamquam inviolabile quoddam statutum ecclesiasticum vigere coepit (**). Præterea etiam multæ & satisfactiones, quæ hætenus, tam in Orientali quam Occidentali ecclesia, palam & solenniter exigebantur & præstabantur, (§ 16. Schol. *) (§ 17. ***) jam paulatim longe aliam induere faciem, ut in privatas & clancularias desierint.

(*) Rationes hujus facti sui, reddit LEO M. ipse in *Epist.* 78. sequentes 1. Quia indoles peccatorum quorundam talis est, ut in vulgus propalari & cuilibet innotescere ea, non expediat 2. Quia publica confessio est carnicina conscientiarum. 3. Quia inimici confitentis, pro ratione criminum ejus, poterunt ipsum ad jus citare. 4. Multos absterret ab ingenua peccatorum suorum confessione, pudor & verecundia.

(**) Nondum tamen adactus fuit aliquis, ad omnia peccata sua, cum circumstantiis illorum enumeranda, sed in libertate cujusvis positum erat, quæ & quot peccata confiteri vellet, modo quadam ante usum S. Coenæ confiteretur.

20. Sec. VI. VII. Ex immutatione satisfactionis seu multæ poenitentialis publicæ, in privatam, superiori seculo factam, (§ 19) ut & ex satisfactione generali, quibus libet peccatis imposita, quæ ante hæc tempora nondum invaluit (*) varii jam abusus propullulant, qui sequioribus seculis, in fructus longe tristissimos erupere.

Supra

(*) Superioribus enim seculis, id tantum in usu erat, ut, qui criminis cujusdam notorii convictus fuerat, ad præstandam satisfactionem pro eo teneretur. Hæc autem satisfactio, cujus nunc mentionem facimus & quæ hisce temporibus exorta fuit, alias appellatur solenni vocabulo satisfactio operum, quæ injungebatur, & adhuc dum hodie in Papatu injungitur, omnibus promiscue peccata sua confitentibus, qualiacunque ea fuerint, sive notoria, sive minus, sive graviora, sive leviora, aut quocunque demum nomine veniant, Ortum traxit hoc figmentum Papale, ab hoc errore: quod Christus non pro omnibus peccatorum præiis satisfecit, sed tantum pro æternis, non vero temporalibus, ut pro quibus homines ipsi Deo satisfacere suis operibus possint & debeant. Ut sic hæc satisfactio operum nihil aliud importet, quam satisfactionem quandam pro pœnis peccatorum temporalibus, a Christo non præstitam, adeoque ab hominibus ipsis adhuc præstandam. *Cfr. MART, CHEMNITIUS, in Exam. Conc. Trid. Loc. de pœnit.*

21. Sec. VIII. Ab hoc seculo jam originem suam reperit multa pecuniaria, peccatis loco satisfactionis operum (§. 20 *) imposita, quæ postmodum sub Taxæ pœnitentiariæ nomine, innouit. Quæ ratione ex absolutione scdissima Conscientiarum, carnificina, tribunal spirituale & simonæ pabulum, evasis.

22. Sec. IX. Hoc obscurissimo & miserrimo tempore, enatum fuit ex cerebro meretricis Babylo-nicæ & Cleri Papalis, nefarium consilium, enumeratio sc. omnium peccatorum, cum omnibus suis circumstantiis, vulgo Confessio auricularis dicta, Quæ

licet demum Sec. XIII. vim legis obtinuerit, jam tamen variis in locis gliscere cœpit & radices agere.

23. Sec. X. XI. Etate hac barbara, commentus est Anti Christus Romanus, ad stabiliendam tyrannidem suam, Calus reservados, qui nihil aliud significant, quam atrociorum quorundam criminum absolutionem, vel soli sedi Apostolicæ, falso sic dictæ, vel episcopo diœceseos, reservatam, quam adeo Sacerdos inferior, proprio ausu, ex illorum quidem sententia, impertiri nequeat.

24. Sec. XII. Formula Absolutionis, hætenus in Optativo, seu quod idem est, precativè pronunciarī solita, hunc in modum: *Christus vel DEUS te absolvas*, hoc seculo indicative & potestativè: *Ego te absolvo in nomine P. F. & Sp. S.* efferri cœpit (*). Eodem hoc tempore, effinxit avaritia Papæ clerique Romani, nundinas indulgentiarum, quibus primæus pœna tantum seu multa peccati, postea autem ipsa etiam culpa, relaxabatur. (**)

(*) Cfr. JOS. BINGHAM, in *Origin Eccles. Vol. VIII. Lib. XIX. Cap. 2. §. 5. p. 213.* Observandum est, hoc tantum in ecclesia Latina contigisse, in Græca autem, ne adhuc hodie quidem formula indicativa usitata est, sed in illa absolutio confertur per preces & impositionem manuum. Cfr. THOM. SMITHI *Epistola de statu hodiernæ ecclesiæ Græcæ* p. 181.

(**) De indulgentiis conferendus MART. CHEMNITII, in *Exam. Conc. Trid. Part. IV. p. m. 706. de indulg.*

25. Sec. XIII. In concilio Lateranensi A. C. 1219, celebrato, confessio auricularis, tanquam jure Di-

VINO

vino necessaria, & ut inviolabile statutum ecclesiasticum, sancitur & stabilitur. Nundinae etiam indulgentiales in eodem concilio confirmantur, & omnium peccatorum remissio, a Papa promittitur illis, qui sponte officium suum obrulerant, in expeditione cruciata.

ALBIGENSES seu *WALDENSES* testes veritatis, nenas & commenta cleri, de Absolutione & confessione, merito rejecerunt. Ultimo hujus seculi anno, videlicet 1300. instituit Papa *BONIFACIUS VIII.* Jubilæum, singulis 100 annis celebrandum, quo plenariam omnibus peccatorum veniam concessit, qui tunc nundinas indulgentiales Romæ celebratas visitarent. Sed hic terminus, ex auri sacra fame, mox a *CLEMENTE VI.* ad 50, a *SIXTO IV.* autem ad 25 annum, restrictus fuit.

26. Sec. XIV. Hac ætate *JO. WICLEFUS* Anglus, insignis veritatis cœlestis testis, confessionem auricularem, cum aliis commentis Papisticis susque deque habuit & oppugnavit.

27. Sec. XV. Nunc opposuit se *JO. HUSS*, Bohemus, perverso apud Papicolas confitendi & absolvendi ritui, combustus deinde Constantiæ A. C. 1416.

28. Sec. XVI. Fervente circa initium Seculi hujus mercatura indulgentiarum, & præ ceteris impudentissime eas cauponante *JO. TEZELIO* Monacho, excitavit Deus *MART. LUTHERUM* nostrum, qui A. C. 1517. huic turpissimæ nundinationi mascule se opposuit, & Reformationem ecclesiæ feliciter exorsus est, repurgata simul a scoriis Papisticis, nitorique suo restituta doctrina de confessione & absolutione, modo

do in libris nostris Symbolicis memorato. (*) Ex quo tempore, eadem per omnes ecclesias nostras Evangelicas, publice & solenniter recepta fuit, & usu vigere cœpit. Papicolæ autem lucem veritatis videre nolentes, in malicia sua se obfirmarunt, & in concilio Tridentino, pristina sua commenta, ut in reliquis, ita etiam hoc in puncto stabiliverunt, contralutientes fulmine Anathematis, licet ex pelvi, percellendo.

(*) Signo ita per *LUTHERUM* dato, varii variis in locis, jugum Pontificium excutere cœperunt, sed multi, cupientes charybdin papismi evitare, in scyllas aliorum errorum inciderunt, dum cynosura verbi divini relicta, propria cerebri sui somnia, deperire cœperunt. Ita *ANDR. CAROLOSTADIUS*, *LUTHERI* collega, confessionem & absolutionem privatam, a *LUTHERO* abusus expurgatis, retentam, penitus aboleri cupivit. *IO. CALVINUS* etiam, a quo *Calviniani*, alias *Reformati* nomen suum habent, in *defensione a. contra Westphalum* p. 712. abjecte admodum, de ea locutus est & scripsit, licet saniora longe, tradat in *Harmonia Evangelistarum ad Matth. XVI. 19.* p. 224. Alii tamen *Reformati*, quibusdam exceptis, præcipue moderni, æquius de ea sentiunt, quod variis eorum testimoniis comprobare possemus, si pateretur pagellarum angustia. Cfr. interim *IO. ERN. GERHARDUS*, in *August. Confess. enucl. Art. XI. p. m. 121.* Quinimo in Anglia, adhuc dum hodie, usu venire privatam Confessionem & absolutionem, refert *IOS. BINGHAM*, in *Origin. Eccl. Vol. VIII. lib. XIX. append.* Ad *ANABAPTISTAS* quod attinet, sunt illi, tantum non omnes, privatæ confessionis & absolutionis jurati & professi hostes. Cfr. *IO. WINCKELMAN-*

NUS, in Disp. IX de Anabapt. Cap. 2. errore 1. WEIGELIANE aliique fanatici, eandem instant tibi. Vid. Val. WEIGELIUS in Postil. Part. 2. p. 249. SOCINIANI sentiunt absolutonem fuisse privilegium peculiare apostolorum, adeoque cum illis expirasse. Cfr. contra illos, JUST. CHRISTOPH SCHOMERUS, in colleg. anti Socin. loc. de Min. Eccles.

29. Sec. XVII. XVIII. Ortis exeunte sec. superiori XVII. in ecclesia nostra, funestis illis & notissimis, controversiis, ceu vocantur, PIETISTICIS, revocata etiam fuit doctrina de absolutione, sub eadem disputationis. Et omnium primo quidem, litem de ea moverunt PHIL. JAC. SPENERO, Theologi Wittenbergen/ in Libro A. 1695. evulgato: die Christ = Luthersche vorstellung/ in quo errores varios hoc in puncto, ei adscripserunt (*). Majores autem turbas excitavit A. 1697. JO. CASP. SCHADE Ecclesiastes Berolinensis, rejectione omnimoda Absolutionis privatae, acerbaque ejus & sarcastica impugnatione, praecipue in scripto virulentissimo: Verderbliche praxis des Beichtstuhls / merito ea propter, ab aliis reprehensus & castigatus. Dum A. 1699. Essendae in Westphalia, Archidiaconus loci, JO. MERCERUS voce & scripto defendere orsus est: Quem libet promiscue, modo idoneus sit, & ei negotio aptus, posse vi sacerdotis spiritualis, publice in ecclesia docere & absolvere, non leviter eo ipso ecclesiam nostram turbavit. Osnabrügæ itidem A. 1700. Ecclesiaste ordinario, BERNHARD. PETR. KARLIO in sella confessionaria, amplius comparere nolente, sed praetextibus variis,

In scripto publico, factum hoc suum palliante, motus haud leves agitati sunt. Præterea *JUSTIN. TOELNERIUM* inter, & *GOTTL. GERH. TITUM*, lectum Lipsiensem A:o 1701. de admissione atrocium peccatorum, ad absolutionem & eucharistiã, multum disputatum fuit illo quæstionẽ negante, hoc adfirmante. Controverfiam *SIGISM. BEERENSPRUNGII* cum *THOM. ITTIGIO*, ut & *JOACHIM. LANGII*, cum *VAL. ERN. LOESCHERO* infra excutiemus. Fanaticos aliosque separatistas, qui hoc seculo, ecclesiam nostram, facto velut agmine, infestarunt, non jam moror, utpote quorum argumenta in sectione Dogmatica examinabimus.

(*) Quales sunt: quod docuerit, in ecclesia nostra Lutherana, plurimis in locis, abusus Absolutionis privatæ, adeo invaluisse, ut vius ejusdem præ hisce, ægre conspiciatur: quod Absolutionem Sacerdotis, absque pœnitentia & fide absolvendi, nullam pronunciarit: quod omnem absolutionem ministerialem, in se hypotheticam esse, adeoque etiam hypothetice enunciamdam esse statuerit. Defendit se *SPENERIUS*, in scripto, cui titulum fecit: *Austrichrige Ubereinstimmung mit der Augsburgerischen confession.* Cfr. 10. *GEORG. WALCHII*, *Einführung in die Religions Streitigkeiten der Evangelisch Lutherischen Kirche* Part. II. p. 47. seqq.

SECTIO III.

EXEGETICA.

30. **E**Xplicatis breviter iis, quæ, spectant ad Onomatologiam & Historiam, absolutionis progredimur ad examinandum ejus fundamentum & indolem. Et, quia Sc. S. principium est, cui inniti, fons, e quo

hauriri, & norma, ad quam exigi debet, omnis doctrina Theologica, Deut. IV. 1. 2; ideo necesse duxi, ut, quid ex ea, de præsentī constet materia, excuterem & perscrutarer.

31. Tria vero præcipua sunt loca, quæ sedem hujus doctrinæ constituunt & formant, videlicet: Matth. XVI. 19. XVIII. 18. Jo. XX. 23. quæque exquisitius a nobis, enodanda erunt.

Matth XVI. 19.

καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ὃ ἐὰν ἐπὶ τῆς γῆς, ᾤσῃ δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

EXEGESIS.

32. *DABO TIBI.* Alloquitur hic Salvator, Apostolos suos, præcipue Petrum, qui suo & reliquorum nomine, ceu patet ex versibus præced. 15. & 16. confessus est, illum esse Filium Dei viventis; quibus deinde, potestatem remittendi & retinendi peccata, sub figurata clavium regni cælorum, adpellatione, se daturum, promittit; quod etiam fideliter, post resurrectionem suam præstitit, Jo. XX. 23. ceu infra, in sequentibus, videbimus (*). Habebat etenim Christus, Deus & homo, θεῶν ἄνθρωπος, Matth. IX. 2. 6. potestatem, eamque autocraticam, remittendi & retinendi peccata, unde illam etiam aliis, certo gradu certaque mensura, conferre poterat.

(*) OBS. I. Concredidisse autem claves has *CHRISTUM*, non soli Petro, quemadmodum nugantur Papicolæ, sed simul etiam reliquis suis Apostolis, evidentissime patet, ex Matth. XVIII. 18. Jo. XX. 23. Nec solis Aposto-

lis, verum etiam omnibus legitimis eorum in officio successoribus, (vid: §. 15.) hæ commissæ sunt; imo toti ecclesiæ, quam Apostoli t. t. repræsentabant, ut recte inculcant, non nostri solum Theologi, sed etiam Patrum plerique. Vid. AMBROSIIUS, *Lib. 1. de penit. cap. 2.* & AUGUSTINUS, *Lib. 1. de doctr. Christ. cap. 18.* Probamus hoc. (1) ex *Matth. XVIII. 18* de quo infra fusius, (§. 39.) (2). Ex *1. Tim. III. 15* ubi ecclesiæ appellatur *columna & stabilimentum veritatis*, per consequens, etiam hujus veritatis, de clavibus regni cælorum. Notant hic Theologi, ecclesiæ dici columnam veritatis, non *Architectonice*, ac si veritas ei tanquam columnæ innitatur, prout domus columna fulcitur. *Sed Politice*, seu in sensu forensi, quatenus ad illam, seu columnam publicam, appensæ sunt & adfixæ, legis & evangelii tabulæ, quarum custos sit & conservatrix. Vid. HENR. BENED. STARCKII, *note selectæ Crit. Philol. Exeg. in loca dubia ac difficil. N. T. ad b. l. p. m. 152. f.* & SAL. DETLINGII *Observ. sacr. Part. 1. n. XVI. p. m. 317. f.* (3.) Verbum Dei est depositum ecclesiæ, ergo etiam claves regni cælorum ad illam pertinent, quia in applicatione & usu hujus verbi, unice consistunt. Recte proinde dicitur, in ART. SMALC. *Part. III. c. 7. p. 250.* *Claves, sunt officium & potestas NR. ecclesiæ a Christo data, ad ligandum & solvendum peccata.*

OBS. II. Quia vero in ecclesiâ Dei omnia ordine ac decenter fieri debent *1. Cor. XIV. 40.* nec omnes omnia possunt, nec si possent, multum proficerent, si idem singuli agerent, instituit Christus peculiare ministerium verbi *Matth. I. 25*, seu Oeconomus, & dispensatores mysteriorum salutis, *1. Cor. IV. 1.* quos dum ecclesiâ vocat & eligit, concedit ipsis simul facultatem, publico

blico nomine, jura sua administrandi, quo circa etiam, legitimum clavium exercitium illis committit. Ut sic, potestas clavium, ad ecclesiam pertineat *radicaliter*, ad ministros autem *derivative*, ratione exercitii, quemadmodum, cum aliis Theologis, monet GOTTL. WERNSDORFFIUS, in *dissert. de fund. Conf. & Abl. privata*, Vol. I. disp. p. 919. Ita pulcherrime omnia conspirant, ut suum toti ecclesie privilegium, sartum tectum quemaneat, ac juxta tamen caveatur, ne quisquam illud temere ad se trahat, nec exercere publice audeat, nisi rite ministerio verbi initiatus & adscriptus.

OBS. III. Casum tamen necessitatis, hic excipiunt Theologi, in quo, Christiano cuilibet, vi sacerdotii spiritualis. 1. *Per. II. 6.* proximo suo, de peccatis suis anxio, & in actu tentationis constituto, licitum est, verbo evangelii, remissionem peccatorum, & gratiam Dei, annunciare & applicare. 1. *Ibess. V. 14.* (vid. S. 4. **) Sic media via tutissimi incedimus, ut neque cum sacrilegis Papicolis, neque cum omnis confusio- nis patronis, Anabaptistis & Fanaticis, quicquam commune habeamus.

Cfr. MART. LUTHERIUS, Tom. II. *Altenb.* p. 306. ERASM. SARCERIUS, in *Postil. Evang. Dom. Quasim.* p. 190. JO. HENR. MAJUS, in *Theol. Evang. Dom. quasim.* p. 123.

33. CLAVES (*) REGNI COELORUM, h. e. facultatem & potestatem. (**) regnum Christi, vere poenitentibus & credentibus, per annunciationem Evangelicam remissionis peccatorum, referandi; idemque regnum, impoenitentibus, retentis, per verbum legis, ipsorum peccatis, occludendi. Ut sic, claves hæ regni cœlorum, consistant in ministerio verbi,

bi, cui competit potestas applicandi promissiones Evangelii ad fideles, comminationesque legis, ad incredulos & impenitentes. (***)

(*) *Claves* dicit Christus in plurali numero, ad designandam, non quidem duplicem specie diversam potestatem, sed duplicem effectum & exercitium, unius ejusdemque potestatis, pro renata, cum ad retinendum, tum ad remittendum peccata.

(**) *Claves* etenim in Sc. S., semper potestatem & facultatem, qualiscunque ea sit, figurate involvunt, quemadmodum ex inductione locorum, in quibus vox hæc occurrit, v. g. *Esa. XXII. 22. Luc. XI. 5.* (ubi clavis cognitionis, nihil aliud notat, quam potestatem docendi homines scitu & creditu necessaria ad salutem) *Apocal. I. 18. III. 7. &c.*, ad oculum patet. Sic quoque apud Judæos obtinuit, quod in solennibus promotionibus, claves, ad designandam facultatem & potestatem, promovendis tradi consueverint. vid. *GEORG. VRSINUS, in Antiq. Ebr. Acad. p. 172.*

(***) Notandum hoc erit, contra *Caluino reformatos*, quorum multi per *claves regni cœlorum*, hic nihil aliud intelligunt, quam disciplinam ecclesiasticam. vid. *HENR. HAMMONDIUS, in comm. ad b. l. & PET. VAN MASTRICHT, in Theol. Theor. Pract. Lib. VII. cap. 6. p. 946.* Sed illa disciplina ecclesiastica partem tantum clavium constituit, involvendo videlicet ligationem & solutionem, notiorum duntaxat peccatorum; potestas autem clavium latius patet, & versatur circa omnia peccata, non tantum enormia & manifesta, sed etiam subtilia, abscondita & soli Deo nota. vid. *Art. Smalc. p. III. p. 330.*

34. Diximus, (§ 33 **) *claves* semper denotare,

potestatem quandam & facultatem. Sed quemadmodum omnis potestas æqualis non est, verum gradus admittit; ita nec claves semper eandem auctoritatis & potestatis mensuram notant. In duplici etenim sunt differentia. Ut aliæ, sint claves *Autoritative*, *regales* & *politice*, plenam, absolutam, & independentem indigentes potestatem. vid. *Ap. I. 18. III. 7.* Aliæ *ministeriales*, *dispensatorie* & *œconomice*, dependentem tantum & ministerialem potestatem designantes, qualis est œconomorum, ancillarum clavigerarum, ceterorumque dispensatorum. Has non illas a Salvatore, ministris ecclesiæ conceditas esse urgemus. Ut sc. nomine & verbis ipsius & ecclesiæ, claudant & aperiant, ligent & solvant. Adeoque ex arbitrio proprio nihil hic committant, sed ex præscripto, voluntate & ordine Christi, tanquam ministri & dispensatores ejus, officium suum faciant. *Act. XIII. 38. I. Cor. IV. 1. 2. Cor. V. 20.*

collegio,
35. UT QUICQUID LIGAVERIS IN TERRA, ERIT LIGATUM IN COELIS, ET QUICQUID SOLVERIS IN TERRA, ERIT SOLUTUM IN COELIS. h. e. Hujus, tibi tuisque a me datæ potestatis, ea erit vis & efficacia, ut quorumcunque peccata, juxta tenorem a me præscriptum, non remitteris, quum sint impii & impenitentes, illi nec a Deo, remissionem illorum consecuturi sint; illi autem, quibus remissionem peccatorum, observato justo ordine & modo, annuntiaveris, certissimi esse poterunt, a Deo etiam sua sibi remissa esse peccata.

Si quærat, quod nonnullos quoque movit: *Cur Salvator, tam abrupte quasi, & velut ex improvise, a metaphora clavium, transierit ad aliam, huic non respondentem, ligationis sc. & solutionis, quum melius quadrasse videatur occlusionis & refectionis metaphora.* Respondemus verbis SEB. SCHMIDII, in Fascic. Disp. Theol. Phil. Disp. XII. §. 15. p. 718, ita hac de re verba facientis: Verbaligare & solvere, nova quadam metaphora, de clavium regni cælorum officio usurpantur, non quasi claves ligent aut solvant, cum constet, clavium esse aperire & claudere, Sæc referuntur hac duo verba ad rem clavium, sicut in Sc. S. milites notare licet, constructionem & verba ad rem fieri & accommodari, & non tam ad verba. Verborum itaque Christi hunc sensum esse docet: *Et dabo tibi claves regni cælorum, nec non, consequenter æterni carceris, sine quibus, illa esse nequeunt, & quicquid tu ligaveris carcerique incluseris, ita, ut regnum cælorum illi claudatur, nec ingredi possit in illud, illud ligatum sit in cælis, regnumque cælorum illi clausum; quicquid vero solveris a vinculis æterni carceris, ita ut regnum cælorum ad ingrediendum aperias, illud solum sit in cælis, regnumque cælorum illi apertum.* Paulo aliter hæc explicat GEORG. CALIXTUS, in Harm. Evang. ad h. l. qui hic respexisse Salvatorem contendit ad ligationem s. solutionem vinculorum s. catenarum, quæ appositis seris impingi, & ope clavium removeri solent.

36. QUICQUID LIGAVERIS. Locutio metaphorica ligandi, h. l. nihil aliud significat, quam impenitentibus, denunciata æternæ maledictionis sententia, peccata retinere, aut non remittere. Hæc significatio verbi ligandi, adstruitur ex Matth. XVIII. 18, ubi in præcedentibus Salvator de reconciliatione tra-

terna agens, gradus svasit admonitionis. ut sc. lædens primo a læso, solitarie reprehendatur, hinc aliis præsentibus demum si obstinatus permanferit, contumacia eius ecclesiæ indicetur. quam si quove spreverit, pro ethnico habendum iussit. Et hinc subjunxit: *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis, etc.* manifesto indicio, retentionem peccatorum illum intellexisse.

Quid præterea hæc ligatio peccatorum importet, quæ ejus vis & efficacia, quisque usus & reliqua, nostri non patitur instituti ratio discutere, aliquid horum potest ex oppositione absolutivis intelligi.

37. *IN TERRA*; Synechdochice sic dicitur, pro hominibus in terra viventibus. *ERIT LIGITUM IN COELIS*. h. e. ab ipso Deo, qui in cœlis, propter eminentiam & maiestatem, esse dicitur, Luc. XI. 2. rati- habebitur, dum modo ex præscripto Ejus, tantum ob impœnitentiam ligatio illa fiat. Esai. V. 5. 6 Jer. II. 19.

38. *ET QUICQUID SOLVERIS IN TERRA ERIT SOLUTUM IN COELIS*. Metaphorice hæc accipiuntur, de absolutione peccatorum ministeriali & vicaria, quæ qualis sit, infra videbimus. Cfr. § 37.

Licet hæc in se clara sint & peripicua, sunt tamen non pauci eruditorum, qui hic, cum primis circa significationem vocum *ligandi* & *solvendi*, a nobis dissentiant. Quos inter agmen ducit, IO. LIGHTFOOTUS, in *Horis Ebraic. & Thalm. ad b. t. Tom. II. opp. p. 336*. Suffragantibus, IO. SELDENUS, in *Tr. de Synag. Ebraor. Lib. 1. c. 9*. CAMP. VITRINGA, in *Synag. Vet. Lib. 3. part. 1. p. 754*. SAL. van TIL., in *comment. ad b. l. JAC. USSERIO, in Harm.*
EVAN-

*Evang. ad b. l. p. 357. JOACH. LANGIO, in Antib. Tom. 18. p. 622. HERM. VON DER HARDT, in pras. ad Lutheri in f. f. com. p. 30. & aliis. Contendunt hi uno ore, voces ligare & solvere, ex antiquissima & communissima Ebraeorum phraseologia, praesertim usu Scholæ Hillelæanae & Schammaeanae, adhiberi solitas fuisse, in doctrina de iudiciis seu censuris, de rebus licitis vel illicitis secundum legem. Adeo ut ligare, secundum illos, idem denotet ac prohibere, seu prohibitum declarare, Solvere v. idem ac permittere, & declarare licitum. Ut adeo Salvator hic Petro & collegis ejus, concesserit facultatem veram doctrinam explicandi, & quid licitum quidve illicitum sit, determinandi. Robur hujus sententiae suae quaerunt (1.). Ex contextu, quod Christus non loquatur, de personis, sed de rebus, cum non dicat *δὲ*, sed *ὁ* *ἰὰν* *ῥήσας*, nec Matth. XVIII. 18. *ὅσα* sed *ὅσα* *ἐὰν* *ῥήσας*. 2. Exinde, quia in Scholis Hebraeorum *לשון* & *לשון*, in eo sensu, quem illi urgent, saepe occurrat. Quocirca, ad innumera provocant loca Talmudica. Sed reponimus, 1.) Quod ad primum attinet argumentum, ex contextu peti- tum, notissimum & vulgatissimum, in Sc. S. est, quod subjectum universale, per neutrum designetur. vid. IO. III. 6. (2.) ad secundum dubium respondemus, cum GOTTF. OLEARIO, in observ. sacris ad b. l. p. 455. Non ex qualis inque usu vocum sensus alicujus textus est determinan- dus, sed potissimum ex textus circumstantiis, locisque parallelis. Prætera, non minus receptus Judæis, phraseos *לשון* & *לשון*, seu *לשון* & *לשון*, significatus est hic, quem nos urgemus, qui non ex putidis rabbinorum lacunis, sed ex ipsis limpidis Sc. S. fontibus derivatur. Cfr. IO. BUXTORFFIUS P. in Lexico Chald. Talm. Rabb. qui*

probavit ex variis dictis scripturæ V. T. *ἵκεν* aenotare vincire, ligare, obligare, licet apud Rabbinos significet, prohibere, vetare. Idem *ἵκεν* quoque, *ἵκεν* observat, ex variis testimoniis V. T. *ἵκεν*, *ἵκεν* significare solvere dissolvere, resolvere, quod ligatum, clausum, compactum aut conjunctum fuit; inde apud Rabbinos, solutum, liberum, permissum reddere, permittere. Et *SEB. SCHMIDTUS*, in *Disp. Theol. Philol. disp. XII. p. 71. (1.)* Nullum, ne minimum quidem in textu habetur vestigium, de liciti alicujus vel illiciti determinatione. Cfr. *IO. REINH. RUSS*, in *Harm. Evang. Tom. 1. Lib. V. P. I. p. 191. f.*

Matth. XVIII. 18.

Ἄμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δέσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδευμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς; καὶ ὅσα ἐὰν λύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

EXEGESIS.

39. Licet hic locus iam ex iis, quæ supra ad Matth. XVI. 19. diximus, satis perspicue intelligi possit, (§. 36.), placet tamen pauca addere. *Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis &c.* in antecedentibus Salvator locutus erat de gradibus admonitionis seu correptionis fraternæ, quando quis ab alio injuria quadam læsus est: Ex quibus ultimum gradum designat, ut res ad totam ecclesiam, ejusque reprehensionem, deferatur, quæ, si contumax ejulcemodi homo præfractæ sperneret, pro ethnico & publicano, habendum præcepit, h. e. pro tali, qui non sit amplius membrum ecclesiæ, quique adeo nec a Deo, peccati commissi, cujus pœnitentia non tactus, recte præsumitur, consecutus sit remissionem. *2. Theß. III. 14.*

Hæc

Hac autem de re, ne quis dubitaret, neque hoc leve & exigui momenti esse putaret, si ab ecclesia, vel illius nomine, a v. D. Ministris peccatorum retentio & legis maledictio illis annuncietur, addit Salvator optimus: *Amen dico vobis. Quaecunque &c b. e.* interprete IO. FRANC. BUDDEO, in *inst. Theol. Dogm. Lib. V. c. IV. §. 16. p. 1262* Frustra remissionem peccatorum, a Deo expectabunt, quibus, ceu hominibus incredulis & pertinacibus, a vobis peccata fuerint retenta; quemadmodum contra, quibus rite a vobis peccata remissa sunt, illi certissimi esse queant, a Deo ipso, etiam peccata sibi remissa esse.

Jo. XX. 23.

Καὶ ἰσὺς εἶπεν, εἰς φύσιν, καὶ λέγει αὐτοῖς· ὁ ὅστις δεῖται πνεῦμα ἁγίου. ἂν ἴκων ἁφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἁφίενται αὐτοῖς. ἂν ἴκων ἀρῇτε, κενεῇται.

EXEGETIS.

40 Antequam ad ulteriorem huius loci explanationem progredimur, in antecessum sciendum nobis erit, hoc dictum omnino esse parallelum, cum superioribus Matth. XVI. 19. XVIII. 18. & promissas quondam (§. 32.) Apostolis, eorumque successoribus, claves regni cœlorum, hic iam exhiberi. Sc. quod Salvator antea Matth. XVI. 19. figurata & impropria locutione *ligationis & solutionis* enunciavit, hic iam mentem suam magis propriis verbis, expressa remissionis & retentionis peccatorum, mentione, interpretetur & explanet. Non male scribit in hanc rem, HENR. HAMMONDUS, in *Comment. ad b. l. p. 1306.* Potestas hic data, est ipsa potestas ligandi & solvendi, idem sunt *δὲν & κενεῖν*, & utroque verbo

verbo, LXX. reddunt Hebræum *לשון*, Dan. X. 8. XI. 9. nisi quod *לשון* proprie sit *ligare*, *קשר*, ligatum retinere. *Αρδέναι* & *λυέναι* idem sonant, & utrumque denotat remissionem peccatorum, illud tamquam debiti, Matth. VI. 12. aut captivitatis, Luc. IV. 18. hoc tamquam vinculi, Gen. IV. 13.

Contrariam hic fovet opinionem, supra iam notatus a nobis 10. *LIGHTFOOTVS*, qui l. c. ad 10. XX. 23. opinatur, potestatem hic datam, remittendi & retinendi peccata, non esse potestatem ligandi & solvendi Matth. XVI. 19. XVIII. 18. tum quia illa ante donata sit, & jam novum aliquid largiatur Salvator, quod actione tam nova & insolita, sc. insufflatione testatur, tum, quia illa fuerit circa articulos & decisiones legis, hæc autem sit, circa personas & peccata hominum. Sed tanti hæc non sunt, ut assensum cuiusquam mereantur; quilibet enim sacrarum literarum scrutator haud difficulter videt, prius dubium nullius esse momenti, quia hic, quod antea Salvator promisit, solenniter nunc exhibet, (§. 32.) post rursus autem, nudam esse petitionem principii. (vid. §. 33. schol.)

41. ET INSUFFLANS EOS, DIXIT: ACCIPITE SP. SANCTUM, Quod LUTHERUS de DEO alicubi ex vero pronunciavit, Eum non verba, sed res loqui, id de Christo etiam verum esse hinc elucet; eo ipso enim, quo apostolis suis dixit: Accipite Sp. Sanctum, etiam eos insufflavit, & sic quod dixit, reipsa contulit. Si quis hoc dubium moverit: Cur, & cui bono, Salvator hic, Sp. Sanctum apostolis suis impertiverit quum sine omni dubio, Eum iam antea habuerant, ut proinde di-

et non possint, vel nunc, vel die Pentecostes demum S. Sanctum accepisse. Ad quod parata est responsio. Quod Apostoli Sp. Sanctum antea acceperint, quoad dona propriæ sanctificationis, nunc autem Eundem acceperint ratione uberiorum donorum administratio-
nis; in die autem pentecostes, accepturi essent Eum ratione miraculorum donorum. Cfr. *ABR. CALOVI-
US*, in Bibl. illust. ad h. l.

**42. SI QUORUM REMISERITIS PECCATA, REMISSA
SUNT EIS &c.** Collato sic apostolis Sp. Sancto, ulte-
rius conceditur illis potestas remittendi credentibus
peccata, retinendi autem eadem incredulis

Si quorum remiseritis peccata, remissa sunt eis. Vi-
delicet in cœlo Matth. XVI. 19, adeoque coram
iudicio divino (§. 37.). Sentus est: Quicumque in terra
pœnitens est, & peccata sua agnoscit ac fatetur,
simulque in Christum credit, eique in nomine DEI,
eo intuitu, a vobis peccata remittantur; tum non tan-
tum, propter fidem ipsius quæ semper comitem ha-
bet remissionem peccatorum, ei peccata coram DEO
remissa sunt, sed insuper, illa remissio, quæ tali a vobis
annunciatur, in solatium ipsius tanto efficacius, & ro-
bur fidei firmius, in cœlis quoque rata habebitur &
confirmabitur. (cfr. §. 59 *)

43. Notandum hic & tenendum erit, privilegium
hoc, remittendi & retinendi peccata, non fuisse pe-
culiare solis Apostolis, sed omnibus quoque eorum
in officio successoribus concessum. Quod probamus,
l. Quia potestas remittendi & retinendi peccata,
eadem

eadem est, cum potestate clavium (§ 40). hæc autem competit ecclesiæ (§ 32 n. 1.), & per ecclesiam V. D. Ministris (§ 32. n. 2.), sequitur ergo eo ipso, etiam potestatem remittendi & retinendi peccata, competere adhuc hodie iisdem. II. Potestas remittendi & retinendi peccata, exercetur per verbum DEI, ejusque prædicationem & annunciationem (§ 33.), & verbum DEI, etiam illud medium est, per quod DEUS nobis, adhuc hodie, remissionem vel retentionem peccatorum annunciat (§. 4. Schol. * n. 2.), Jam quia certi sunt a DEO constituti huius verbi Ministri & præcones (§. 32. n. 2.), qui illud adhuc hodie prædicent & applicent, Eph. IV. 11. 12. Luc. XXIV. 47; Sequitur necessario, datam hic Apostolis potestatem remittendi & retinendi peccata, per verbum (§. 42), etiam illis competere, qui idem gerunt ministerium. III. Quum non ignoraret Salvator dulcissimus, quantum solatii, beneficium Absolutionis seu potestatis remittendi peccata, piis & cumprimis afflictis hominibus adlerat, voluit omnino, ut, se in cælos visibiliter sublato, Apostolisque denatis, idem etiam postmodum in ecclesia maneret, utpote quod, bonitati, clementiæ & misericordiæ ejus, valde consentaneum est.

Præter quam quod supra (§. 28. *), contra Socinianos monuimus, norandum hoc quoque nobis est contra quosdam Novaturientes & Caco-politicos, qui ad Apostolos solos, privilegium hoc remittendi & retinendi peccata restringunt, vel saltem ita explicant, ut pateat, eos vix hodie ullum tale privilegium agnoscere.

Atqui hoc nomine saluari merentur *HUGO GROTIUS*, in *Comment. ad. b. l. PHILIP. LIMBORCHIIUS*, in *Theol. Christ. Lib. V. c. 77. § 13. IO. CLERICUS*, in *Animadvers. ad Hammondii paraph. ad. b. l. IO. LIGHTFOOTUS*, in *Horis Ebraic. Talm. adh. l. IO. GEORG. PERTSCH*, im Rechte der Beichtstuhl p. 57. Omnes autem impudentia superavit, *IO. CONR. DIPPELIUS*, qui omnes, licet sanctissimas veritates, scurrili lusu sugillavit, ac si singulis vitiis impunitatem spondisset, in *der Summarischen Glaubens Beläntnis. Art. X. p. 439* Hi communiter fere, concedunt quidem potestatem remittendi & retinendi peccata, a Salvatore hic dari, sed quæ dono miraculorum innixa sit, adeoque locum habere nequeat, ubi hoc amplius non vigeat. Unde *Jo. remittere peccatum*, non uno modo ab illis explicatur, sc. vel per receptionem alicujus ad communionem ecclesiæ, idque vel per administrationem baptismi, aut per disciplinam pœnitentialem, vel per liberationem credentium a morbis & infirmitatibus, vel per donationem Spiritus S. seu quod idem est, donorum miraculorum Spiritus S. sub initio N. T. fidelibus obtingere suetorum.

Retinere autem illis denotat, vel excludere a communione ecclesiæ manifeste sceleratos, & tradere eos satanæ, vel ferire impios morte aut plaga aliqua corporali, aut immittere ipsis mala quæpiam. Nos, licet lubentes largiamur, Apostolis charismata extraordinaria circa præconium evangelii a Salvatore concessa fuisse, remissionemque adeo ac retentionem peccatorum majori cum virtute ac potentia exercuisse, ac hodie, esse sancto dono miraculorum, doctoribus ecclesiæ licet, idque eo magis, quo facultate instructi erant hypocritas & impenitentes a vere credentibus discernendi. In-

terim tamen hinc non sequitur, neque ullo argumento probatur, Salvatori, hic tale quid quale illi contendunt, in mentem venisse.

Nec valet si cum hodiernis Separatistis & Fanaticis dicas, potestatem illam remittendi & retinendi peccata, ab iis solis exerceri posse, qui ex immediata & speciali revelatione Divina, prout Apostoli, intimos cordium humanorum recessus norunt, & ita inter hypocritas & vere fideles, discrimen facere valent. Resp. Tales prætenfas ac venditatas immediatas revelationes non agnoscimus, neque eorum scrutinium aliis nisi soli DEO tribuimus. Et licet hoc pro certo V. D. Ministris non constet, quinam absolvendorum, pœnitentes sint vel non, existimamus tamen, non dissimilem hic obtinere rationem ab illa, quæ olim circa missionem Apostolorum ad Iudæos, *Matth. X. 12. 13.* valuit; quos Salvator tunc iussit, ut ingredientes domum aliquam, pacem ei optarent, quæ domus si digna esset, veniebat pax eorum super eam, sin minus, redibat ad Apostolos pax ipsorum.

44. Paucis tantum supra monuimus (§. 15. Schol.), etiam in V. T. occurrere quædam vestigia Absolutionis Ministerialis, ejusque tam publicæ (§. 7.), quam privatæ (§. 8.), Nunc paulo uberius, quemadmodum spondimus, in hanc rem dicturi sumus.

45. Præcepta de Absolutione leguntur *Lev. 1. 5. f. c. IV. 20. 31. 35. c. V. 5. c. VI. 7. c. XVI. 21.* ubi agitur de reconciliatione peccatorum, tam generali

totius ecclesiæ Ibraëliticæ, c. IV. 13. quam speciali quorundam in individuo pœnitentium, c. IV. 27. per certa sacrificia, c. IV. 3. 28. idque per ministerium sacerdotum, c. IV. 31. c. VI. 7. Commemorantur hic, qui veniam delictorum, tam per ignorantiam commissorum, c. IV. 3. 22. c. V. 17. quam contra conscientiam patratorum, c. VI. 2. 3. per sanguinem victimæ quærunt, e. IV. 5. 6. 18. c. V. 9. sique vel in genere, tota ecclesia, c. IV. 13. c. XVI. 30. Num. V. 7. vel in specie, quidam tantum, c. IV. 22. 27. c. VI. 2. accedunt ad Sacerdotem, c. V. 16. c. VI. 6. ac ingenue fatentur suam culpam suaque peccata, c. V. 5. c. XVI. 21: quibus deinde, post sacrificium fide oblatum, c. V. 6. per Sacerdotem venia delictorum annuntiatur, a DEO ratihabita, c. IV. 20. 26. 31. c. XVI. 30. sicque cum DEO reconciliati per Sacerdotem, discedunt, *ut in II. cc.* Hæc, si quoad potiora momenta, cum absolutione nostra publica & privata contuleris, nisi præjudiciorum tenebris circumfulam habueris mentem, apertam videbis similitudinem, & manifestissimam convenientiam.

46. Præceptis de Absolutione, jungimus exemplum in V. T. quoque obvium. Occurrit illud 2. Sam. XII. 11. 12. 13. ubi mentio fit *Nathanis Prophetæ*, Davidem adulterii & homicidii sceleribus obstrictum, *absolventis*. Habemus hic absolvendum, eumque gravissimorum peccatorum reum, regem

Davidem, sua delicta confessionario suo Nathan, corde contrito confitentem. Habemus etiam hic absolventem Nathanem, qui prius Davidem absolventem severe corripuit, eumque criminum suorum efficaciter convicit. Et hinc comperta ex certis signis ejusdem pœnitentia, nomine DEI, remissionem gratiosam peccatorum ei annuntiavit.

47. Dignum etiam observatu ac commemoratu est, illud absolutionis exemplum, quod sub initiis N. T. est conspicuum. Videlicet Matth. III. 1. & 6, coll. Marc. I. 45. ubi sermo est de Johanne Baptista, populum Judaicum, prævia confessione & pœnitentia seria, absolvente & deinde baptizante. Confessionarius seu absolvens hic est Baptista, in deserto pœnitentiam & appropinquationem regni cœlorum concionans & prædicans; accedunt ad illum absolventi, insigni numero, ex omnibus vicis & urbibus Judææ, Jerosolymis & regione vicina Jordani, confitentur ingenue delicta sua, & absolutionem seu remissionem peccatorum suorum, ab ipso, sub sacro baptismatis sigillo, adipiscuntur.

Vid. GOTTL. WERNSDORFFIUS, in Disp. de fundamento Conf. & abs. priv. 4. 1717. vol. I. Disp. p. 907.

SECTIO IV.

DOGMATICA.

48. **I** Actis ex S. litteris absolutionis fundamentis, iisque juxta formam sanorum verborum evidenter explicatis, inoffenso pede nunc pergimus, ad

ad partem argumenti nostri dogmaticam leviter adumbrandam.

49. Initium facimus ab ipso DEO. O. M., a quo omnis absolutio nostra pender, quique solus, peccatis nostris gratiosissime ignoscit, dum corde contrito, & viva in Christum fide, ad illum supplices confugimus. *Es. XLIII. 25 Marc. II. 2.* Hic enim supremus & unicus ille legislator est, quem peccatis nostris offendimus, *Psal. LI. 6.* qui salvare nos potest, peccata nostra remittendo, & perdere, eadem retinendo *Jac. IV. 12.* Unde etiam absolutio ejus, *Autocratorica est, absoluta, principalis & independens.* (§ 4. Sch. *)

50. Absolvit autem DEUS hominem, dum vel actu illum justificat (§. 4. Sch. * n. 1.), vel etiam, dum in verbo suo declarat omnem fidelem justum, consequenter a peccatis absolutum (§. 4. Sch. * n. 2.). Et licet neminem hodie ita absolvat, ut olim Christus in terris agens, expressis verbis, *Luc. VII. 48;* tamen vicem immediatæ DEI vocis supplet Scriptura S, in hac enim DEUS clarissimis verbis, majorem constituit universalem: Quicumque credit in Christum, ille est justus & a peccatis suis absolutus *Jo. III. 16;* Sub hac, dum quilibet credens in Christum, potest de se subsumere: Ego credo in Christum, sequitur conclusio, ergo ego sum iustus & a peccatis absolutus. Quæ conclusio, quum ob majorem revelatam, sit fidei Divinæ, per eam ipsam

plam homini credenti, DEUS justificationem declarat, h. e. eum absolvit.

Cfr. IAC. CARPONIUS, in Theol. revel. Tom 2. part. 1. c. 3. §. 1281. p. 936.

51. Quia vero idem hic DEUS, instituit inter homines ministerium verbi, 1. Cor. IV. 1. (§. 32. n. 2.) vel ut Paulus, 2. Cor. V. 18. illud appellat, ministerium reconciliationis, per certos, a DEO vocatos, Rom. X. 15. & ab ecclesia electos homines, Act. 1. 25. 26. administrandum, Act. XX. 28. eidemque potestatem dedit, per verbum, remittendi peccata (§. 32. 40.); Sequitur illis, qui ministerio huic initiati sunt, & quidem adhuc hodie (§. 43.), competere illam facultatem remittendi peccata, vel quod idem est, homines absolvendi.

52. Dum autem DEUS absolutionem hanc ministerialem instituit (§. 51.), nequaquam renunciaſſe, potestati suæ autocraticæ remittendi peccata, censendus est (§. 49), aut eam, tantum mediantibus sacerdotibus exercere voluisse, vel extremam duntaxat sibi provocationem adversus hos, reservasse. Alias certe incassum invocarem Eum: *Et remitte nobis debita nostra, Matth. VI. 12.* Sed quia illos Ministros verbi sui, per quod ipse credentes absolvit (§. 50.), cum potestate illud suo nomine, annunciandi, inculcandi & applicandi constituit, 2. Cor. VI. 20. (§. 51.) eo ipso etiam absolutionis suæ ministros eos constituit, ut se, suo nomine credentibus, ver-

bo evangelii remissionem peccatorum prædicent, annuncient, applicent *Luc. XXIV. 47. Jo. XX. 22. 23.* Et sic patet, sacerdotes ideo quia ministri evangelii sunt, ministerialiter remittere peccata, non secus ac salvare homines iidem dicuntur, *1. Tim. IV. 16.* quod verbum salutis prædicent & annuncient, quodque deinde ad cor admissum salutem operatur: legati enim DEI tantum sunt, *2. Cor. V. 20.* & ministri ejus. *Joh. I. 9. 13. 1. Cor. III. 15.**

(*) Ex huius jam constat, quam temerarii sint illorum ausus, qui hodiernos ministros ecclesiæ, nec mandatum, nec jus, nec aptitudinem ad absolvendum habere, garriunt. Adeoque absolutionem ministerialem, quantum in se, rejiciunt, evertunt & tollunt. Ex horum cohorte est, *IO. CONR. DIPPELIUS*, qui in *Wegweiser zum verlohrenen Licht und Recht, Part. 1. p. 672.* de absolutione Sacerdotali scribit: *Ich verwerffe diesen Kirchen-Mißbrauch, der auch, in seinem besten Gebrauch, nicht als Breuel zeigt, & sic in aliis scriptis suis passim. Pollicem ipsi subrigunt ejusdem fursuris alii, ut IO. ADAM. RABE. in dem Entbranten Eifer, p. 100. IO. GEORG ROSENBAUGH, in den Gnadenvollen Führung p. 190. & modernorum Separatistarum plurimi, quorum nugis immorari pudet. Reliquos, qui non tam ipsam absolutionem ministerialem oppugnant, sed absolutionem privatam, quæ S. Ccenæ præmitti solet, in specie infestant, mox notabimus.*

53. Quia ministerialis hæc absolutio dependens est (§. 34. 32.), & fit auctoritate aliena, videlicet DEI (*ibid.*); Sequitur, illam etiam ad præscriptum & voluntatem Ejus esse adstrictam (§. 34. 42. 52.); per
con-

consequens, quia DEUS non vult aliis peccata remittere, quam pœnitentibus (§. 49. 50.), necesse est, eum nec velle, ut V. D. M. aliis quam his peccatorum remissionem annunciet & applicet. *Luc. XXIV. 47. Act. I. 43.*

Oportet igitur absolvendum iam ante justificatum esse, & a DEO absolutum, si alias absolutio ministerialis ei proderit. Unde recte & nervose HENR. MULLERUS, in *Evang. Schluß-Rette Dom quasm.* Die Vergebung muß nicht aus dem Beichtstuhl geholet, sondern in den Beichtstuhl gebracht werden.

§4. Quia alii non sunt absolvendi quam pœnitentes & fideles (§. 53.); Sequitur inde, impiis nequam & impœnitentibus, hoc beneficium tribuendum esse. *Prov. XVII. 5. Esa. V. 20. Ezech. III. 3. XIII. 18. 19. XXXIII. 8. Matth. VII. 7. (*)* Quoniam autem DEUS V. D. Ministris commisit etiam clavem ligantem, seu potestatem retinendi peccata (§. 36. 40.); patet, his competere jus, tales, qui aperte impiam vitam gerunt, neque moniti, mores suos in meliores mutare volunt (**), ab absolutione arcendi (***).

(*) Unde si Sacerdos impio per errorem, aut timorem aut amicitiam, aut alio quovis indecenti modo, peccata remiserit, apud DEUM illud ipsum irritum est.

(**) Studio dixi, ejuscemodi impiis absolutionem denegandam esse, quorum impietas manifesta est, quiqve ad correptiones amicas seriasque admonitiones obscuruerunt. De occultis enim, quia *napdioryvns* non est,

est, judicare nequit V. D. M. Unde si ex ignorantia simplici cuipiam hypocritæ remissionem peccatorum annuntiaverit, nulla in eum culpa cadit, dummodo alias partes officii sui in probando eo observaverit. Nam licet multi, ficta pœnitentia, sacerdoti imponant, DEUM tamen nunquam fallere, ejusque oculis fucum offundere poterunt.

(*) Contrarium docuit Lipsienſium quondam lectus *GOTTL. GERH. TITIVS*, qui in der Probe des Teutſchen geiſtlichen Rechts A 1701. edito, Lib. III. c. 3. §. 22. p. 472. ſ. omnem excluſionem impœnitentium, ab abſolutione, eamque inſequentem S. Cœna, improbat, ac ut rem inutilem, injuria plenam & ſocietati hominum inimicam, traducit, contendens, unius cujuſque conſcientiæ & divino judicio id permittendum eſſe, quomodo abſolutionem & S. cœnam frequentare velit; ſacerdotem a obligatum eſſe, ſingulis, qui eccleſiæ ſe annu-merent, abſolutionem impertiri, & S. cœnam diſtribuire. Quemadmodum unus error fructuſa mater eſſe ſolet multorum errorum, ſic controverſiæ var-riæ cum variis, præcipue *JUSTINO TOELNERO*, inde orta ſunt, quas fuſius enarrant, celeberrimi auctores de-er Unſchuldigen Nachrichten A. 1704 p. 737. & A. 1705, p. 461. & 10. *GEORG. WALCHIVS*, im dritten Theil, der hiſtoriſchen und Theologiſchen Einleitung, in die Re-ligions Streitigkeiten der Evangelisch Lutheriſchen Kirche, cap. V. § XXIV. p. 116. Pollicem non preſſit, ſed ſubrexit, *TITIO* h. u. ſanior, *GOD. ARNOLDVS*, in der Geiſtlichen Geſtalt eines Evangelischen Lehrers, p. 461. Qui quidem in prioribus ſuis ſcriptis, præſertim in der Kirchen und Re-ger hiſtorie Part. II. Lib. XVI. c. 12. p. 240. cauſſam bonam egiffe viſus eſt; Sed deinde in dicto libro,

verso animo & calamo, contrariam defendit sententiam. Causam autem inconstantiae & mutationis, monstrat JO. FECHTUS, in der Kurzen Nachricht, von dem Kirchen Bann, Vorrede, p. 8. f.

Quod ad ipsam rem attinet, docemus ac svademus cuilibet V. D. Mo., ut cautissime, cum Divinae directionis invocatione, affectuumque omnium moderatione, in arduo hoc versetur negotio. Tentanda in antecessum sunt alia omnia media, nec nisi raro, ac post diuturnas ad meliorem mentem sollicitationes, consilio cum superioribus communicato, servatis gradibus admonitionis, *Matth. XVIII. 16. 17.* ad extremum remedium hocce accedendum est.

59. Quoniam V. D. M. neminem, nisi poenitentem & fidelem, absolvere debet (§. 53.); Fide autem nemo adulatorum praeditus esse potest, nisi notitia praecipuorum Christianae religionis capitum instructus, *Jo. VI 69. Rom. X. 11. Tim. I. 12;* patet liquido, hominem eorum rudem & ignarum, non posse simul esse fidelem, adeoque nec absolvendum. (*)

(*) Quid enim quæso, proderit absolutio illi, qui nescit, quid DEUS quid Christus, quid peccatum, quid fides, quid absolutio, & similia, denotent.

De surdis & mutis, qui cum auditus, tum sermonis usu naturaliter destituuntur, posset cuipiam dubium suboriri: quid de eorum absolutione sit tenendum? Resp. Quemadmodum Deus sine mediis ordinariis fidem in illis generat & conservat, non secus ac in infantibus ante susceptum baptismum decedentibus, sic etiam nulli dubitamus, quin simili ratione, modo licet nobis inexplicabili, eosdem in cordibus eorum, de

de impetrata a Se peccatorum absolutione convincat. Proinde V. D. Ministri absolutionis annūciatio ad illos, eo minus necessaria esse videtur, quo magis nobis constat, tales absolutionem ministerialem, nec intelligere neque audire posse. Interim haud inconsumultum esse judicamus, si V. D. M. ceteros absolvendos, & ad S. synaxin admittendos, decenter hortatus fuerit, ut pro surdo & muto, illiusque digna ad S. cœnam præparatione, humili mente D. um compellent. Esse autem nobis hic sermonem de illis surdis & mutis, qui externis signis, ad pietatem & devotionem compositis, desiderium suum participationis S. cœnæ, nobis exponere poterunt, per se patet. Neque his, quæ diximus, obstat, quod in *Ordin. nostra Ecclesiæ. c. VII. § 3.* sancitum legimus: Dumbbar sem lesiva Christel och missa tæcken gifwa, at the åstunda NB. aflösning och H. Natward, skola och ther af. NB. blifwa delachtige quia nos, non de mutis, sed de surdis & mutis simul, ac inde jam a nativitate talibus, nunc agimus.

56. Absolutio, quæ fit absque addita conditione fidei, dicitur *Absoluta*; si v. addatur conditio, *Hypothetica* audit.

57. In nostra ecclesia Evangelica, inter quosdam magni nominis Theologos, quæstio agita fuit: An V. D. M. debeat *absolute*, vel *hypothetice* absolutionem pronunciare (*)? Cujus decisio, quodam modo ex iis, quæ iam diximus, colligi poterit. Sc. Qvum pœnitentes & fideles tantum absolvendi sunt (§. 53.), sequitur V. D. Mm. dum veram ab absolvendo pœnitentiam actam esse, probabiliter novit (**), opus non habere, ut expressam adhibeat

conditionem. Si a de absolvendi pœnitentia dubitaverit, conditionem addat.

(*) Absolutionem *absolute* a V. D. Mo. enunciandam esse, adseruerunt PHIL. LUD. HANNŒCKENIUS, in *Prælect.*, in *Aug. conf. art. XI.* WITTENBERGENSES, in *scripto D. Spenero opposito*, die Christ. Lutherische Vorstellung. THEOPH. GROSGBAUMER, in *Wächterstimme*, c. X p. 178. aliique. Absolutionem a. *conditionate* efferendam esse, optimi & præstantissimi nostri Theologi, idque jure meritoque tuentur. e. gr. MART. LUTHERUS, *Tom. VII. Alten.* p. 395. PAUL TARNOVIVS in *libr. II de ministr. eccles.* c. XXIII. qu. 3. JO. CONR. DANNHAWERIUS, in *Hodosoph. phan. II.* p. 86. PHIL. JAC. SPENERUS, in *Glaubens Lehre. Dom. quasim.* JO. FECHTIVS, in *Philocalia* p. 175. JAC. CARPOVIVS, in *Theol. revel. Tom. II.* §. 1091. p. 940. & alii plurimi.

(**) Etiam si, ut diximus, omnis absolutio ministerialis semper *in se*, leu quoad sensum, sit *hypothetica*, non tamen expressis verbis hypothesein semper addere conducit. Sc. si penes absolvendum, omnia signa pœnitentiæ, quæ in sensus incurrunt, apprehendantur, ne forte conscientia illius tenella, vel scrupulosa, de gratia Dei anceps reddatur, & insultibus tentationum exponatur. Quando a. frequentior hominum numerus simul absolvendus est, ceu apud nos plerumque fieri solet ante S. cœnam, suademus, absolutionem enunciandam esse conditionaliter; Vix enim possibile est, ut sacerdos, tantæ multitudinis pœnitentiam & fidem exploratam sibi habere possit, idque eo minus, quum experientia notum sit, majorem partem, proh dolor! hypocritis & impiis constare.

§ 3. Quia Deus omnia peccata nostra, quocunque

que demum venerint nomine, propter fidem remittit (§ 49.), hancque remissionem fidelibus in verbo suo declarat, annunciat & confirmat (§ 50.); Et verbi sui ministris, potestatem, remissionem peccatorum, fidelibus, Evangelii sui applicatione, annunciandi & confirmandi dedit, sequitur, absolutionem ministerialem, ad omnia peccata se extendere (*)

(*) *Vid. ART. SMALC. c. VII, p. 330. & LUTHERUS Tom. VI. Art. p. 1233.* Notamus hoc adversus JO. MERCKERUM, qui in *Untersuchung von dem Christmässigen Verstand des Löse und Binde Schlüssels*, contendit, absolutionem ministerialem non extendere se ultra peccata adversus proximum commissa, & quæ scandalo ecclesiam offenderunt.

59. Quod ad formam, seu modum absolutionis ministerialis, attinet, de ea non convenit inter nostros Theologos; alii namque eam in *collatione* ponunt, ac si V. D. M. ministerialiter homini fidei, tribuat & vere conferat remissionem peccatorum (*); alii iterum in *annunciatione, declaratione, confirmatione & obsignatione efficaci* remissionis peccatorum, semel a Deo collatæ, eam constituunt (**). Adeo ut acerrime, hac de re, superiori cum primis ætate, variis scriptis, inter se pugnarint (***). Si dicendum quod res est, existimamus hanc controversiam logomachiam sapere, quam ambiguitas vocum, *collativa & declarativa*, pepererit & sustentarit. Nam absolutio ministerialis, potest, & potest etiam non, *collativa & declarativa* dici: *Collativa* potest dici, si per *collationem* nihil aliud intelligatur, quam efficax remissionis peccatorum a Deo collatæ, obsignatio, & promissionum e-

vangelicarum de remissione peccatorum, ad hominem fidelem, vivifica applicatio. (****). *Collativa* a. dici nequit in eo sensu, quasi sacerdos vi suæ absolutionis, hominem fidelem iterato iustificet, ac remissionem peccatorum, de novo, ei judicialiter conferat & tribuat. Simili modo, *Annunciativa, declarativa & confirmativa* dici potest in eo sensu, quod sacerdos homini fideli, verbo evangelii, remissionem peccatorum a Deo collatam, efficaciter annunciet, confirmet & obsignet. Dicitur autem non potest, si intelligatur nuda tantum & simplex voluntatis DEI antecedentis expositio (****).

- (.) Rationes illorum Theologorum, qui stant pro hac sententia, sunt (1). Eadem ratio est absolutionis, ac aliorum effectuum spiritualium. Sic V. D. ministri, dicuntur homines regenerare, convertere, salvare, non quidem *declarative*, sed *effective* per verbum.
- (2.) Qui ministros absolventes audit, ipsum Christum audit, Luc. XI. 16. Atqui Christus collative remittit, ergo quoque V. D. Ministri.
- (3.) Oeconomus dat donum pauperi, nomine Domini sui, non tantum *declarative*, sed *collative*; ita etiam V. D. M. nomine Dei ministerialiter confert donum remissionis peccatorum, fideli.
- (4.) Deus cooperatur per V. D. M. *Matr. XVI. 28.* jam verò ut Deus remissionem peccatorum operatur *effective*, ita etiam eandem cooperatur.
- (5.) Non absurdum est dictum, Deum unum eundemque actum remissionis peccatorum repetere per ministrum Verbi, in consolationem hominis poenitentis eo majorem. Quod confirmatur exemplo mulieris peccatricis, *Luc. VII. 48.*

(**) Horum argumenta & rationes sunt. 1. Ipsa nostra justificatio eorum Deo, declarativa est; non enim infunditur nobis a Deo aliqua peccatorum remissio, sed declaramur ab illo tantum & censemur iusti, propter fidem in Christum. Unde etiam phrasis *justificandi*, ab omnibus orthodoxis, in sensu forensi accipitur, & tantundem valet, ac *justum censere, habere, declarare*. Si itaque remissio Dei declarativa est, multo magis, talis erit remissio V. D. Ministri, quum servus non sit major Domino suo.

2. Qualis est ligatio V. D. M. talis etiam erit ejus absolutio. Atqui non ligat peccatorem effective V. D. M. Ergo nec eum effective absolvet. Peccati enim reatus est, qui hominem ligat; unde, qui peccata & reatum eorum non confert, ille nec confert ligationem.
3. Quod homini fideli remitti debet, est reatus, quem actione sua legi divinæ contraria, seu peccato, contraxit. Cujus remissio, quum actu ipso nobis obtingit, fit illud per non imputationem illius, ut censemur & declaremur pro iustis. Ut sic vocabulum *collationis*, plane non prædicari possit de remissione peccatorum.
4. Solius Dei est, dona gratiæ conferre, quem honorem, qui sibi tribuit, a sacrilegio non prorsus immunis esse videtur.
5. In libris symbolicis, & apud Theologos nostros, *MULSEMANNO & CALOVIO* antiquiores, ne mentio quidem sit, *collationis remissionis peccatorum*; sed illi, tantum non omnes, absolutionem ministerialem, per annunciationem remissionis peccatorum, explicuerunt.

Sic in *Cat. min.* p. m. 379. confitentibus hæc præscribi-

tur formula: *Reverende Domine, rogo te ut confessionem meam audias & mihi propter Deum, remissionem annuncies.* Cfr. MART. LUTHERUS, Tom. V. An. p. 94. JAC. HEERBRANDUS, in *Compend. Theol.* p. 682. MART. CHEMNITIIUS, in *Exam. conc. Trid.* Tom. II. art. de conf. & abs. CONR. DIETERICIUS in *inst. sacreb.* p. 912. ALB. GRAVERIUS, in *Prælect.* in A. c. art. XI IO GEORG. DORSCHLIUS, in *comm. ad Matth.* XVI. 19 FRID. ULR. CALIXTUS, in *Diff. de Conf. & Abs.* p. 68.

(*) Nostra ætate, bis præcipue inter Theologos nostros, de forma absolutionis disputatum fuit. Videlicet, A. 1703. primo, controversia de quaestione: *Num fidelibus per absolutionem sacerdotalem remissio peccatorum vere & iteratò, conferri possit,* exorta fuit, autore SIGISM. BEERENSPRUNGIO, ecclesiaste Tudenhainense, qui theses quasdam idiomate Germanico conscriptas, in lucem prodire fecit, in quibus hanc thesin sibi defendendam sumit: *Stantes in gratia Dei, revera semper remissionem peccatorum habent, qua adeo illis denuò & iteratis vicibus, a V. D. M. conferri nequit.* Huic opposuit THOM. ITTIGIUS, eodem anno dissertationem: *De iterata absolutione peccatricis, cui peccata jam fuerunt remissa, super Luc. VII. 47;* in qua, exemplo mulieris peccatricis, quæ remissionem peccatorum, bis a Christo videtur accepisse, Luc. VII. 47, peccata iteratò remitti posse, defendit. Respondit ei BEERENSPRUNGIIUS, in *Collatione cum D. Ittigio, Hala A. 1704.* in quo scripto cum initio falsus esset, etiam pios remissionis peccatorum indigere, ritumque absolutionis privatæ improbandum non esse, sed potius remissionem peccatorum, per absolutionem confirmari & obligari; ad quaestionem, ipsam negando, respondet, ad-

adductis in medium sequentibus rationibus. (1.) Homo fidelis remissionem peccatorum suorum, quocunque nomine veniant, a Deo habet. (2.) Fideles ligati non sunt, ergo nec solvi possunt. (3.) Quod quis semel possidet, id demum consequi opus non habet. (4.) Absolutio sacerdotalis collativa, pugnat cum testimonio Sp. S. interno, in habitatione Dei gratiosa, Spiritu filiationis. &c.

Ex hac lite enata fuit alia eidem affinis, de eo: Num collativa sit, vel an tantum declarativa, absolutio Ministerialis? Fax & tuba hujus litis fuit JOACH. LANGIUS, Theologus Hallensis notissimus, qui in *Antibarbaro suo*, Tom. II. p. 572, thesin hanc sibi defendendam sumit: Absolutio ministri ecclesie non extendenda est ad collationem, sed est tantum declarativa. Opposuerunt autem se ei quam plurimi, nominatim, VAL. ERN. LOESCHERUS, in *Timoth. Verino passim*. MART. CHLADENIUS, in *Dissert. de natura Absolutionis Evang.* ALB. JOACH. VON KRACKENBIZ, in *der bescheidenen Untersuchung von dem Beichtstuhl*, & alii. (****) Hac de re CHRISTOPH. SONNTAGIUS Theologus quondam Altdorfinus, in *Dissert. de cand. calat. num. X.* p. 37. sic ait. Remissa quidem a Deo sunt, penitenti peccata priusquam accedat confessorium, &que s. realiter, verum nondum remissa sunt &φραγισμός s. obsignatorie. Remissa sunt immediate, verum non mediate per medium & &φραγισμός divinitus orinatum. Neque tamen divina remissio, confirmatur per humanam, quandoquidem non homo minister, ordinavit hoc medium absolutionis, verum ipse Deus, atque adeo confirmatio ministerialis & mediata, atque a voluntate divina pendet ac immediata. Siquidem infirmitati humana Deus hoc modo consulere, & ad firmiorem certiorationem remissionis in celo impetrata, etiam externum clavium solvendi officium sancire voluit.

(****)ctr. PHIL. JAC. SPENERVS, in *consp. Germ. Pars. L. c. 1. Sect. 38.* GEORG. GUST. ZELTNERUS, in *Synopsi 107omach. Pietist. p. 259.* & JO. GEORG. WALCHIUS, in *Einführung in die Religi. Streitigk. der Ev. Lutherischen Kirche. Tom. II c. V p. 486.*

60. Quia absolutio ministerialis fit verbo Dei (§ 51. quod vivum est, & efficax, & penetrantius omni gladio accipiti Ebr. IV. 12. & per quod Deus ipse homini fidei confirmat remissionem peccatorum (§. 4. Ich. * n. 2.), non potest inanis esse & inefficax, sed quam maxime efficax, tam intuitu Dei, ut eam rati habeat, dum modo recte administratur (§ 38. 42.), quam respectu hominis fidelis, ut summum inde percipiat solarium.

61. Quandoquidem efficax est absolutio ministerialis (§ 60.), ultro consequitur, nec utilitate sua eam destitui; Nam multis modis, Deus, qui dives est gratia & benignitate Eph. II 16, consulere voluit nostræ infirmitati, ut ad majorem nostram *παρηγορησιν* & consolationem, etiam instituerit absolutionem ministerialem (*). De cetero, si verum esset, absolutionem sacerdotis fidei nil conducere, nec verbum Dei ipsi amplius conducere: Jam v. quid est absolutio ministerialis aliud, quam verbum Dei, & applicatio evangelii. (§ 52. § 2.) (**).

(*) Etenim, qui vere fidelis est, & defectuum suorum probe conscius, ille solatium evangelii numquam spernit, sed avidissime illud desiderat. Homines a. qui vana persuasionem perfectionis sibi blandiuntur, & fastu Pharisæico turgent, illis evangelium nauseam parit, & ministerium spiritus exosum est, quo certe, tamquam

forices suo se indicio produnt, nentem qve suam profanam aprico exponunt.

(**) Graviter LUTHERUS, Tom. VIII. Alr. p. 223: Die helmsliche Beichte und Absolution, ist gerathen und gut, um dieser Ursach willen, denn wo und wie oft, du Gottes Wort hören laust, solstu es nicht verachten, sondern mit Vergh. Begierde annehmen.

62 Dum modo (§. 60.) absolutionis ministerialis efficaciam explicuimus, per se liquet, illam nequaquam derivari aut pendere a qualitate, intentione vel affectu ministri, sed unice ab institutione divina, & insita verbo divino vi, utpote quod semper *in se, est potentia Dei ad salutem omni credenti, Rom 1. 16.* a quocunq; demum illud annuncietur. Ut proinde, si ministrum absolventem contingat esse, irrogenitum, isqve nihilo fecius homini fideli, remissionem peccatorum annunciet, absolutionem ejus nequaquam inefficacem, sed penes Deum ratam esse statuamus. Nam quia absolutio ministerialis unice fit verbo Dei (§ 51. 52.), & Deus ipse cum hoc verbo semper unitus est, hominique fideli remissionem peccatorum efficaciter annunciat & confirmat (§ 50.), patet inde remissionem illam, primario & principaliter proficisci ab ipso Deo, cujus adeo virtuti & valori, ministri, nec pietas addere, aut impietas derogare valet. (*)

Cfr. LEONH. HUTTERUS in LL. CC. Theol. p. 765

(*) Notandum hoc erit, contra modernos Faciaticos & separatistas, qui virtutem verbi divini, a qualitate ministri dependere, nugantur. Quocirca tamen non diffitemur, V. D. M. si vita illius fuerit notorie impia, illis, cum quibus familiariter conversatur, vel qui de impietate

illius aliquid inaudierant, obesse, quominus verbum Dei, in cordibus eorum, suam exercere possit vim atque efficaciam debitam.

63. Ex iis, quæ hætenus de absolutione ministeriali in se spectata, disseruimus, perspicue constat, quid tenendum sit de absolutione nostra privata (§. 13.), de qua recentiori ætate multum fuit disputatum.

64. Præcipuum controversiæ momentum fuit de origine & jure ejusdem; Num videlicet Absolutio privata, originis vel institutionis divinæ sit, an v. humanæ tantum & ecclesiasticæ? Circa hanc rem non est, ut multum laboremus, quia in præcedentibus (§. 51.) luculenter evicimus, absolutionem ministerialem, in se spectatam, esse ab ipso Deo institutam. Quod vero attinet ad varias circumstantias, ut loci, temporis, &c. quibus ecclesia illam melioris ordinis & commodioris usus gratia, pro ea, quæ pollet libertate, circumscripsit, & sic talem ipsi faciem dedit, quali hodie sub absolutionis privatæ nomine conspicitur, nihil in iis deprehenditur, quod jure culpari mereatur. Nam quod præmittatur usus Sc. cœnæ, facit ad dignam ad convivium hoc sanctissimum, præparationem, unde jam Sec. III. hæc consuetudo in ecclesia Christiana obtinuit (§. 17.). Quod in specie & privatim uni vel pluribus annuncietur, ejus in Sc. S. fundamentum evidentissimum monstratum ivimus (§. 44. 45. 46. 47.). Quod confessio alibi generalis, specialis alibi, eam præcedat, consuetudo est laudabilis, itidem in Sc. S. fundata (§. 45. 46. 47.)

47.) & cum ipsis primordiis Christianismi, nata (§. 15. 16. 17.). Denique, qui eam eum ipsa absolutione Apostolica, supra (§. 15.) delineata, contulerit, apertissimam quoad præcipua momenta, videbit convenientiam; unde concludere jam primum erit: absolutionem nostram privatam ratione essentiae, originis esse divinæ, ratione a. circumstantiarum, laudabilem sanctionem ecclesiasticam.

Solide & nerveose *FRANC. ALB. JEPINUS*, in *Mataol. Fanav. Cap. XII. p. 446*: Non dicimus confessionem juris divini, aut absolute necessitatis esse, cum certum sit, nullum de ea, in scripturis, expressum dari mandatum divinum. Intellige de confessione & absolutione privata, in circumstantiis suis considerata, non a. de absolutione ipsa in se spectata, ut seipsum p. 451. explicat. Quamquam confessi antea simus, privatam confessionem & absolutionem, non esse juris divini, ipsam potestatem absolvendi & peccata remittendi, divina est, & a DEO ministris data. *cf. GOD. HOFFMANNUS*, in *Comm. in a. c. art. XI. p. 230*. Ut proinde, egregie mentitus sit *JOACH. LANGIUS*, dum in *antibarbaro suo*, *Tom. II. p. 552*. hæc scribit: Confessio & absolutio privata, ritus non solum secundum circumstantias, sed etiam secundum essentiam suam, est ἀγράφοις, & ab exomologesi Biblica & Apostolica discrepans.

65. Si adhuc paulo accuratius rem examinaverimus, fructum quoque & utilitatem absolutionis privatæ, prorsus eximiam videbimus. Conducit namque (1) ad majus & efficacius solatium conscientiarum, sub peccatorum mole & onere gementium, & de certitudine remissionis eorum dubitantium. Fieri enim aliter nequit, quam ut dum dulcissimas evangelii promissiones, etiam ad

ad se pertinere audiunt, inde erigantur, & solatium capiant summum. (2) *Ad majorem pœnitentis & fidelis, etiam extra statum tentationis constituti, confirmationem, de impetrata remissione peccatorum (§. 61.). (3.). Ad dignam S. Cœnæ preparationem.* Ad sacratissimas n. has epulas, accedere non omnino convenit, nisi acta fuerit pœnitentia, & remissio peccatorum impetrata; hanc a. quia absolutio multū promovet in nobis, patet inde quantum conferat ad dignam S. Cœnæ participationem. (4) *Ad informationem rudiorum, in capitibus Christiana religionis, quæ occasione confessionis & absolutionis privatæ, commodissime fieri potest, ut Sacerdos futuros S. Cœnæ convivas in doctrina, fide & officiis Christianis examinet. (*)*

(*) Hic usus absolutionis privatæ, attingitur quoque in *Art. Smals. Art. VIII. p. 331: Nequaquam in ecclesia confessio & absolutio abolenda est, præsertim ob juventutem indomitam & petulantem, ut audiat, examinetur & instituat in doctrina sacra. Bene alicubi BRUNNEMANNVS: Si nulla esset causa retinenda privata conf. & absolutionis, certe hac sufficeret, ut pastores animarum, haberent opportunam occasionem singulis monendi sui officii, & a vitiis absterrendi. Nam hoc tempus, hic locus est, ubi etiam ferociores solent submittere se monitis Pastoris.*

NB. In hac institutione Catechetica, id præcipue V. D. Ministri agendum erit, ut, quum plerique homines, falsa & erronea de confessione & absolutione sibi persuadeant, ac si illis ex opere operato prodesset, inde a. non levis veræ pœnitentiæ impedimenta gignantur, Catechumenis, quæ vera sit confessionis & absolutionis ratio, perspicue & solide monstretur, & præjudicia ex animis eorum expellantur.

66. Quia absolutio privata, quoad essentiam suam, est institutionis divinæ (§. 51. 64), quoad circumstantias potiores, laudabilis sanctio Ecclesiastica (§ 64), unanimi ecclesiæ nostræ consensu recepta, retenta & stabilita (§ 13. 28.), multamque utilitatem pariat (§ 65); ultro consequitur, eam minime abrogandam, sed adhuc conservandam esse. (*) Si qui abusus in eam irreplere, quos omnino multos & graves, multis in locis inoluisse, cum dolore ipsi fateamur, id per accidens, & præter intentionem ecclesiæ evenit, quos tantum abest ut probemus, ut serio detestemur, atque omni studio evitandos esse, monemus & doceamus; Abusus interim non tollere debet usum, quum nulla res tam bona sit, qua abuti mala mens non possit. De cetero, nec dum in gratiam Fanaticorum & separatistarum concedere opus habemus, abusus hos, diluvii instar ecclesiā adeo inundasse, ut omnem prorsus usum, quasi submerlerint & suffocarint (**). Dantur n. adhuc DEO laus, sinceri animarum pastores, qui pro grege excubare non intermittunt. Dantur etiam auditores pii DEUMque timentes, qui adhuc ex verbo & voce absolutionis, percipiunt odorem vitæ ad vitam.

(*) Fanatici cum suo DIPPELIO (§. 32.) in absolutionem privatam varia convitia effutunt, quibus se quoque associavit IO. CASP. SCHADE, ecclesiastes Berolin, qui in libro: *Verderbliche praxis des Beichtstuhls, ausus est scribere: Beichtstuhl, Satans Stuhl, Feuer Pfuhl*. Separatistarum quoque modernorum colluvies impudentissime in absolutionem privatam inveni non desistit

garriens atq; blaterans: *Geist* och afstöfning är ett purt meenistio bud; en falsk söd till saligheten; ett *anti*-*Christi*-*stikt* wederteken. Et quia hi homines, quo nobis propiores, eo simplicioribus damnosiores sunt. Argumenta eorum breviter excussisse operæ fuerit pretium. Suntque hæc præcipua.

1. Confessio & absolutio privata, nullum plane in verbo Dei habet fundamentum. *R. Contrarium apertissime patet ex §. 64.*

2. Est purum putum inventum humanum, adeoque a Christo rejectum *Matt. XV. 9.* Resp. Non esse commentum humanum patet ex (§. 15. 17. 44. 45. 46. 47. 64. 69.)

2. Per statuta, quæ Christus *Matt. XV. 9.* rejicit intelliguntur præcepta hominum, quæ ex solo eorum arbitrio, sine ullo idoneo fundamento in verbo Dei *Deut. IV. 2* & *XII. 32.* proficiuntur; illud v. quod in verbo Dei fundatum est, quodq; ætiam secum fert utilitatem, pro mero statuto humano, haberi non debet. cfr. *SUM. REVER. DN. PRÆSES, in Colleg. MScro Separatistis oppositio, art. IV.*

3. Ex lacunis Papisticis impurissimis promanavit, imo reipsa nihil aliud est quam figmentum Papisticum.

Resp. 1. Jam *sec. III.* usq; vigere cepit (§. 17.) 2. in Papatu quidam pessime corrupta fuit confessio & absolutio privata (§. 20, 21. 22. 23. 24. 25.) sed scorias Papificas Lutherus masculè eliminavit. 3. Unde nostra confessio & absolutio privata a Papistica toto celo differt, quod ex collatione utriusque patet. 4.

Nec omne, quod est in & ex Papatu statim de Papatu est, 4. Licentiam peccandi hominibus subministrat & abusibus turpissimis immerisa jacet.

R. Licentiam peccandi subministrat non per se, sed per accidens, ut in scholio loquimur. 2. Hoc malum non profluit ex ipso absolutionis ritu, sed ex malitia hominum, absolutione abutentium. 3. De abusibus vid. §. 66.

3. Est ceremonia plane inutilis & supervacanea.

R. Contrarium demonstravimus §. 59. & 63.

6. Ille usus, quem nos profluere dicimus, a ritu exomologetico, obtineri alia ratione potest, licet cessaverit.

R. 1. Unius positio non est alterius exclusio. 2. Quia dimittes occasionem bene agendi solennem, ob datas sibi alias, eam non tantum, non excludentes sed habilitantes. 3. Ille usus quem separ ipsarum nonnulli, sibi promittunt ex conventu suo privatis, in quibus bestiarum instar boant, fremunt, strepunt & parietes disfrignant, obtineri quoque alia posse ratione.

7. Absolutio propter nummum confessionarium conservatur, & peccata pecunia remittere sapit Simoniam.

R. 1. Hoc sapit Diabolicam calumniam. Numquam enim in ecclesia evangelica factam credimus a quoquam, ut absolutio vel data, vel accepta sit, tam exsecrando instituto. 2. In Suecia plurima sunt ecclesie particulares cumvitiis rurales, quae prorsus ignorant quid sit nummus confessionarius. 3. Nummus conf. a nemine emungi solet, nec a pauperibus accipi. Cfr. Theses. Theol. varii argum. ventilatas sub praesid. SUM. REV. DNI. PRÆSIDIS A. 1738. lb. 13 p. 7.

67. Quoniam hæc absolutio privata, quatenus est privata (§. 13.), est laudabilis sanctio ecclesiastica (§. 64.), ex libertate Christiana, propter magnam quam secum fert utilitatem (§. 65.), introducta, recepta & retenta (§. 28. 64.): patet inde, eam non absolute esse necessitatis, quasi sine illa, remissio peccatorum impetrari nequeat, vel quasi ex inevitabili quadam necessitate, in ecclesiam sit introducta; sed hypothetica tantum, a sufficiente ejus in Sc. S. fun-

damento (§. 64), ab insigni, qva cluit utilitate (§. 65,) & ab obligatione, qva innocuis ecclesiæ statutis obtemperare tenemur, resultantis.

Unde *coactio omnis violenta*, utpote indoli religionis & cultus divini, totique veri nominis Christianismo, contraria, hinc prorsus exulabit, ut nemo invitus ad eam compellatur, ne carnificina conscientiarum Papistica postliminio introducatur. *Cfr. MART. LUTHERUS, Tom. VIII. Alt. v. 883.*

68. Hinc tamen non sequitur, cuivis illam licentiam concedendam esse, ut ad S. cœnam admitti possit, sine prævia absolutione privata. Nam, qvæ absol. privata, est ritus in se innoxius (§. 64), & omnibus credentibus, in qualicunque demum constituti sint statu, proficiuus (§. 65); præterea unanimi ecclesiæ evangelicæ consensu, publice & solemniter introductus & usu receptus (§. 13. 28. 64.); Ideo nullam videmus rationem, cur ab ecclesiæ constitutionibus & decretis, ad quorumvis immorigerorum & novaturientium hominum placita, sit recedendum.

Si quis fuerit, qui prætextu scrupulorum conscientie, consuetudini ecclesiæ hac in parte, se applicare posse recuset, sacramque cœnam omitta absolutione, sibi præberi efflagitet, ei privatim, omni modestia & prudentia Christiana adhibita, dubia ipsius Sc. Sæ. oraculis & rationum ponderibus adimenda docemus, animumque ipsius de indole divina & utilitate copiosissima absolutionis, convincendū. Si hisce nondum acquieverit extremum erit proposuisse ipsi, qvam nihil damni & detrimenti inde habeat, si ecclesiæ hoc in puncto condescendat, sed potius, quod pravo exemplo & parti-

nacta, scandalum det infirmioribus, nec non tranquillitatem ecclesiae, vana ejusmodi novitate turbet. Immemor triti illius: *Contra rationem nemo sanus, contra scripturam nemo Christianus, contra ecclesiam nemo pacificus.*

Non diffitemur MART. LUTHERUM nostrum, aliquoties abique pravia conf. & absolutione privata ad S. coenam accessisse. Ceu patet ex *Tom. VII. Alt. p. 10.* Inde en. non sequitur, cuius hodie idem licere, quum ille non nisi gravibus commotus causis, id fecerit. Sc. I. Ut ostenderet, nos absolutionem privatam, non ex necessitate quadam absoluta, qualem Pontificii ei adfinxerant, sed ex libertate Christiana retinuisse. II. Ut opinionem meriti remissionis peccatorum, ex opere, operato ritus exomologetici resultantis, quam simplicioribus sacrificuli & Monachi impresserant, suo exemplo fortius ex animis illorum evelleret. III. Huc accedit, quod illis temporibus conf. & absolutio privata, a scoriis Papisticis nupere repurgata, ad tantam nondum in ecclesia pervenerit firmitatem & maturitatem. De cetero impensissime ipse LUTHERUS, conf. & abs. privatam amavit, simulque omnibus fidelibus commendavit. Ut patet ex *Tom. VI. Alt. p. 117* & *Tom. VIII. p. 283.*

69. *Formula Absolutionis*, vocatur illa sententia, quam super absolvendo pronunciat V. D. M., dum ad ipsum remissionem peccatorum applicat. Seu, est ille conceptus verborum, quo V. D. M. absolvendum certius facit de remissione peccatorum.

70. Olim in primitiva ecclesia, imo usque ad Sec. XII, formula absolutionis *Operative* seu *precativae* pronuntiata fuit, hoc modo: *Christus te absolvat.* Sec. autem XII. efferri coepit illa *indicative*, hac

ratione: *Ego te absolvo* (§ 24), quæ etiam in nostra ecclesia, tantum non ubique, usu obtinuit (§. 13. Schol.); Quumque hæc formula indicativa, nonnullis arrogans visa est, disputari cœpit de sensu & moralitate illius, aliis hanc formulam approbantibus, rejicientibus ipsam aliis.

71. Nos existimamus illam, dummodo dextre explicetur, commodum omnino admittere sensum, adeoque retineri posse. Sc. si modo V. D. M. dicat: *Ego minister Christi & ecclesie, in nomine Dei te absolvo* (*), tum nihil incommodi secum fert formula illa indicativa, sed duplici respectu admitti potest, videl. respectu Dei & respectu ecclesiæ, quum verbis & Dei & ecclesiæ absolvat.

(*) Vel si placuerit illi absol. formulæ insistere, quam dedit *Lutherus*. (vid § 13 sch.)

72 Et quidem, quod ad DEUM attinet, quia ille instruxit V. D. M. potestate, suo nomine peccata remittendi seu absolvendi (§ 52.) patet, hos tamquam legatos & ministros Dei, jure posse, imo debere hanc potestatem nomine illius exercere, adeoque nil sibi sumere, quod ipsis non competit, dum dicunt: *Ego minister Christi*, i. e. meo ministerio, *te absolvo*, dum verbum, per quod DEUS te absolvit, tibi annuncio & applico.

Ute adeo causam non habeamus assentiendi *JOACH. LANGIO*, qui in in *antibarb. Tom. II. p. 367.* suadet, ut formula absolutionis consueva rejiciatur & commutetur in verbum, respectu impiorum & hypocritarum, quorum major est pars; ratio est, quia absolutio plane non dirigenda est ad

ad hypocritas & impios, sed ad solos tantum fideles (§. 23.), quibus omnino, obdictas rationes V. D. M. absolutionem *indicative* annunciare potest.

73. Ecclesiam v. quod concernit, quia illa, dum ministros verbi vocat & eligit, concedit ipsis facultatem jura sua, suo nomine administrandi, adeoque etiam circa crimina, quæ eam scandalo læserunt (§. 32 n. 2). Quo respectu in illo casu, quando quis a censura ecclesiastica liberatur (§. 11.), dicit sacerdos: *Ego te absolvo.* Ut sensus sit: *Ego minister ecclesie, declaro te nomine ecclesie absolutum.*

Cfr. SAM. PUFENDORFFIUS, in *Tract. de Habitu relig. Christ.* ad vitam civil. §. 23. 24. & JOS. BINGHAM, in *Orig. Ecclesiast.* vol. 2. Lib. XIX, c. 2. §. 4. f. p. 211. f.

SECTIO V. PRACTICA.

74. **D**Octrina hæc de absolutione, quam fule & evidenter exposuimus, uberrimam nobis, pro formandis vita & moribus nostris, præbet messem, quam quia omnem demeterere non valemus, spicilegium tantum quoddam instituemus, & quid hinc discamus, brevibus indicabimus.

75. Et quidem tam ipsi V. D. Ministri, quam auditores, hinc quæ sibi incumbant, colligere poterunt.

76. Respectu V. D. Ministri, nascitur hinc ipsi, I. *Incitatio* ad agendum vitam sanctam & inculpatam.

Qui enim alios a peccatis absolvere vult & liberare, ante

te omnia det operam, ne ipse iis victus & ligatus sit. Etiam hic valet tritum illud: *Medice cura te ipsam*. Et profecto mala & scandalosa sacerdotis vita, apud auditores suspicionem excitare solet, absolutionem ejus haud esse ratam. Nam quoniam odor quæ o, conscientia tenera & efficta, tranquillari potest absolutione ejus, qui se potius adversarium Dei gerit, quam ministrum ejus. Nonne *servus* ejusmodi *perditionis*, sua culpa efficit, ut absolutio & dulcissima remissionis peccatorum annuntiatio, quæ odor vitz ad vitam, & ipsi & suis esse debebat, reddatur & sibi & auditoribus suis, odor mortis ad mortem? Nonne hujusmodi filio tenebrarum, jure meritoque oggeri potest, illud summi Dei ad impios quosvis dictum: Plal. LI. 16. 17. f. Hujusmodi a. carcinomata, & sacri ordinis opprobria, ubique reperiri, est quod ex intimo corde dolens us. Vix illis, quia non modo sibi ipsis exitio & perniciiei sunt, sed etiam oves Christi, pretiosissimo ejus sanguine emtas & redemptas, lupo infernali misere dilaniandas exponunt.

77. (II.) *Exstimulatio* ad dexteritatem in officio, ne videl. ulli impœnienti, ex favore, vel alio respectu personæ, remittat peccata, sed servum & dispensatorem fidum, bonorum Domini sui te præstet.

Non male JO. CALVINUS, in Harm. Evang. ad Matth. XVI. 19, *Hæ fœucia instruiti*, sc. quod legati Dei sint, *prii doctores sibi & aliis intrepidi erunt* sponsores vivificæ Dei grætiæ, nec minus animose in præfatos de Elrine sua contemptores fulminabunt.

78. (III) *Excitatio*, ad peragendum etiam hoc in puncto, opus evangeliste, & plenam fidem ministerii sui faciendam, 2. Tim. IV. 5. ne superficialiter & somnolenter, sed

sed serio, gnaviter & fideliter officio suo fungatur.
Vid. CHRISTOPH. MATTH. PFAFFRIS, in instit. Theol. Dogm.
& Mor. Part. 3. p. 616.

79. Respectu auditorum, profuit hinc, (I) *Admonitio* ad seriam & sinceram pœnitentiam.

Ne videl. V. D. M. ficta pœnitentia fucum faciant, probe scientes, se si hominum oculos & iudicium fallant, *DEUM* tamen non decipere, quippe in cuius conspectu patuli sunt & audi. *Jer. II. 22. Ebr. IV. 13.* qui tandem hypocrisin eorum puniet & ulciscetur. De cetero, non lætent se inani persuasione, absolutionem ex opere operato, absque vera pœnitentia prodesse. Fraus hæc est satanæ, qui hoc dolo myriades Christianorum in condemnationem præcipitavit.

80. *Commonesfactio* ad reverentiam erga ministerium verbi.

Consistit hæc in eo, ut habeant eos reu etiam sunt, pro ministris Dei, *1. Cor. IV. 1.* monitis eorum faciles præbeant aures, *Ebr. XIII. 7.* & absolutionem ab iis perfectam, pro voce & sententia, non hominis, sed ipsius Dei reputent, cui per illos dulcissimam evangelii vocem annunciare & applicare placuit.

81. *Solacium* multo jucundissimum inde conciliatur omnibus piis & vere fidelibus animis, quod ratum coram Deo sciunt, allatum sibi a mortali homine salutis nuncium.

Id. D. 6.

Dn. ERICO LEMQVIST,

Auctori & Respondenti Dissertationis eruditæ, de
absolutione, Amico suo honoratissimo.

Reperiuntur nostra ætate homines, in aliam illam cœle-
stem veritatem maxime injurii, qui opiniones errone-
as, cum ex veterum tum recentiorum Hæreticorum lacunis
haustas, spargere & propugnare omni studio nitantur. Hi
soti in eo sunt, ut credule plebecula, cui ea non est perspi-
cacia, qua verum a falso discernere possit, perniciosissimo suo
toxico imponant. Quum vero colludies hac, dictæria sua, præ-
cipue in potestatem clavium regni cœlorum eructare molia-
tur, nullo certe alio modo hoc malum, ne in immensum
serpat, coerceri potest, quam si detegantur errores, & veritas
a corruptelis vindicetur. Tu igitur Amice suavissime, qui
copiosam cœlestis scientiæ suppellectilem Tibi comparasti, cum
De Absolutione, eruditam consignaveris dissertationem,
rem fecisti sinceris veritatis cœlestis studiosis exoptatissimam,
parentumque Tuorum desiderio ex assè respondentem. Deus
ipse iavit, ut quem a pueritia cursum tenere cœpisti, felicem
& secundum experiaris, in ecclesia commodum & proprium
emolumentum.

sic gratulatur & vobis.

JAC. OLAUS BRANDER

Satacundensis.